

**ILO 83.ULUSLARARASI ÇALIŞMA
KONFERANSI YAPILDI**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIÖĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NIHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No: 10

Yenişehir / ANKARA

Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)

Fax : 433 68 09 - 433 85 80

Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların
düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.

Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 12.07.1996

İÇİNDEKİLER

Başkandan	1
Başkanlar Kurulu	2
ILO Toplantısı	6
HABİTAT-II Sendikalar Forumu	9
IMF Heyeti'nin Ziyareti	13
ICFTU Genel Kurulu	14
Şemsi Denizer	15
Enver Toçoğlu	16
Bursa Seminerleri	17
TÜRK-İŞ Yargı Önünde	21
İSİG Seminerleri	22
Mustafa Başoğlu	23
Prof. Dr. Oğuz Oyan	24
Yıldırım Koç	27
Prof. Dr. Alpaslan Işıklı	28
Seyhan Erdoğan	32
Kaya Özdemir	35
Tarihimizden	36
Sendikalarımızdan	39
Gıda Harcaması	40

Türkiye, birçok açıdan büyük potansiyele sahip olmasına rağmen, ciddi bir ekonomik, sosyal ve siyasal bunalım yaşamaktadır. Sosyal ve siyasal bunalımın kaynağında ekonomik bunalım yatmaktadır. Buna karşılık, sosyal ve siyasal bunalım, ekonomik bunalımı daha da derinleştirmektedir.

TÜRK-İŞ bu bunalımın aşılması için büyük bir iyiniyetle çaba göstermektedir. Ancak, ne yazık ki, bu iyiniyet karşılık bulmamaktadır. Son gelişmelerle, yağmurdan sakınan işçi sınıfımız, doluya tutulmuştur.

Sorunlarımızı aza indireceği vaadiyle görev alan eski Genel Sekreterimiz ve günümüzün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Emin Kul, mezarda emeklilik tasansını hazırlamıştır.

Bakanlar Kurulu'nun zorunlu tasarrufu kaldırarak nemalara el koyma tasansı ile, İl İdaresi Yasasında değişiklik yapılarak tüm ülkede fiilen olağanüstü hal uygulanmasını öngören tasarı, mevcut sosyal bunalımı daha da derinleştirecek girişimlerdir.

Bu gibi ciddi konularda TÜRK-İŞ'e görüşülmeden başvurulacak emrivakiler, Türkiye'yi ve devletimizi ayakta tutan güçlerin başında gelen işçi sınıfımızı meydanlara davet anlamına gelecektir.

Türkiye'nin sorunları, bu yollara başvurmadan çözülebilir.

Öncelikle siyasal istikrar sağlanmalıdır. Siyasal istikrar, demokrasi, temel insan hakları ve sendikal hak ve özgürlükler temelinde güçlendirilmelidir. Siyasal istikrar demokrasi-dışı araçlarda ve yollarda arama, ülkemizde huzur ve istikrar değil, huzursuzluk ve istikrarsızlık getirir.

Ülkemizin en büyük sorunlarının başında, kamu kaynaklarının yağmalanması ve israfı gelmektedir. Bu yağmanın had safhadaki örneği, özellikle son yıllarda hızlanan özelleştirme uygulamalarında görülmektedir.

Ülkemizde herkesin geliri ve serveti ile orantılı bir vergi ver-

mesi, kamu açıklarının kapanması ve borç batağından kurtulması için gerekli kaynağı yaratacaktır.

Vergi kaçığının önlenebilmesi ise, giderek daha da büyük bir sorun oluşturan kayıt-dışı sektörün denetim altına alınmasını gerektirmektedir. Kayıt-dışılığın önlenmesi, sendikal hak ve özgürlüklerin kullanılmasının önündeki en büyük engellerden birini de kaldıracaktır.

Kayıt-dışı sektörün en önemli özelliklerinden biri, günümüzde Türkiye'deki sayısının 4 milyon aştığı resmi açıklamalarda yer alan kaçak işçiliktir. Kaçak işçiliğin önlenmesiyle, devletin vergi gelirleri artacağı gibi, SSK'nın kaynak sorunu da çözülecektir. Kaçak işçiliğin önlenbilmesinin en önemli aracı ise, ülkemizde iş güvencesinin sağlanması ve işsizlik sigortasının kurulmasıdır.

Ülkemizin içine itildiği darboğaz aşmanın en önemli araçlarından biri, gelişkin teknolojiyi yeni yatırımlar olacaktır. İşçimizin beceri ve deneyim düzeyi, dünyanın en gelişkin teknolojisini kullanabilecek düzeydedir. Avrupa'nın birçok ülkesinde en modern fabrikalarda başarıyla çalışan işçilerimiz, kendi ülkelerindeki yatırımlarda da en az o kadar başarılı olacaklardır.

Ülkemizin bütünlüğüne yönelik bölücü tehdidin bir an önce bertaraf edilmesiyle, tarıma ve hayvancılığa verilecek destekle ve köylünün diğer sorunlarının çözümüyle, köyden kente göç sınırlanacak, kentlerdeki sorunların çözümü daha da kolaylaşacaktır.

Ülkemizdeki tüm çalışanlar, emekliler ve işsizler bu çözüm önerileri konusunda aynı düşünülmektedir. Bu yolla, Türkiye'nin daha güçlü, insanımızın daha huzurlu ve mutlu olması sağlanacaktır.

Sendikacılık Hareketi, yalnızca toplu iş sözleşmeleri imzalayan bir kurum değildir. TÜRK-İŞ'in temel amacı ve görevi, yukarıdaki önerilerin hayata geçirilebilmesi için gerekli sosyal ve siyasal girişimlerde de bulunmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

Bayram MERAL : "TÜRK-İŞ parlamenter sistemi tehdit eden her türlü tavrın karşısındadır"

TÜRK-İŞ Olağanüstü Başkanlar Kurulu 19 Haziran 1996 günü Ankara'da toplandı. Sosyal Sigortalar Kurumu Yasasında yapılması öngörülen değişiklikler, Tasarrufu Teşvik Fonu ile ilgili Hükümetin getirmek istediği düzenlemeler ve çalışma yaşamının diğer sorunlarının ele alındığı toplantıda açış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral şunları söyledi:

"Başkanlar Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Basınıımızın ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları,

Hepinizi TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

Başkanlar Kurulumuzun 4 Nisan 1996 tarihindeki en son toplantısından sonra ülkemizde birçok açıdan önemli gelişmeler olmuştur. Başkanlar Kurulumuz bugünkü sorunları ve önümüzdeki günlerde gündeme gelecek yasa tasarılarını görüşmek üzere olağanüstü olarak toplantıya çağırılmıştır.

Ülkemizde yaşanan birinci sorun, siyasi istikrarsızlıktır. Ülkemizin ekonomik sorunlarının ana nedenlerinden biri, siyasi istikrarın sağlanamamış olmasıdır. TÜRK-İŞ, çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter düzene yürekten

bağlıdır. TÜRK-İŞ, insan haklarına saygılı, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin Mısak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının yılmaz savunucusudur.

TÜRK-İŞ, siyasi partilerimizi de

- bu anlayış doğrultusunda sorumlu davranmaya,

- ülkemizin ve halkımızın çıkarlarını kişisel ve partisel çıkarların üstünde tutmaya,

- Meclis'e duyulan güveni sarsıcı davranışlardan kaçınmaya çağırılmaktadır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Başbakanımız Sayın Mesut Yılmaz'ı 11 Nisan günü ziyaret ederek, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin temel sorunlarına ilişkin taleplerini kendisine iletmıştır. Yaşanan siyasi istikrarsızlığa bağlı ola-

rak bu konuda somut hiçbir adımın atılmamış olması, bizler açısından üzüntü verici bir durumdur. KİT ürünlerine kademeli olarak yapılan zamlar resmen ilan edilmemiş bir istikrar paketini andırmaktadır. İşçileri, memurları, emeklileri, kısacası halkımızı ezmeyi temel alan istikrar programlarıyla ekonominin düze çıkamadığı, 24 Ocak ve 5 Nisan kararlarıyla görülmüştür.

Ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümü

- siyasi istikrarın sağlanmasından,

- demokrasiden,

- herkesin geliri ile orantılı bir vergi ödemesinden,

- yağmanın ve israfın önlenmesinden,

- adaletli bir gelir dağılımının sağlanmasından,

- gelişkin teknoloji yeni yatırımların yapılmasından,
 - kaçak işçiliğin önlenmesinden,
 - kayıt-dışı ekonominin denetim altına alınmasından,
 - üretimin ve ihracatın artırılmasından,
 - işsizlik sorununun çözümünden
- geçmektedir.

Ancak, ne yazık ki, yıllardır yatırımlar durmuş, bölgeler arasındaki dengeler daha da bozulmuş, köyden kente göç hızlanmış, işsizlik ve yoksulluk artmıştır. Siyasiler, halkımıza vadettikleri hiçbir sözü yerine getirmemişlerdir.

Günümüzün güncel sorunlarının başında, Sosyal Sigortalar Yasası'nda yapılmak istenilen değişiklik gelmektedir. Başkanlar Kurulumuz, 4 Nisan 1996 günü yaptığı toplantısı sonucunda yayınladığı bildiride bu konudaki tavrımızı son derece açık bir biçimde ifade etmiştir. Kazanılmış haklarımız kararlı bir biçimde savunulacaktır. Bu amaçla, gerektiğinde meşru ve demokratik genel eylem türleri Başkanlar Kurulumuzca değerlendirilecektir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Emin Kul da kazanılmış hakların korunmasından söz etmektedir. Ancak Sayın Kul'un "kazanılmış hak" kavramından anladığı, emekliliğini zaten hak etmiş olanların durumudur. Bakanlık tasarısına göre, yasa çıktığında emekliliğine 2 gün kalmış bir bayan işçinin emekliliğe hak kazanma yaşı 7 yıl ertelenmektedir. Aynı durumda olan erkek işçinin emekliliği ise 4 yıl

geriye atılmaktadır. Bu tasarıya göre, emekliliğe hak kazanmak için öngörülen prim gün sayısı 7200'e çıkarılmaktadır. Birçok işkolunda yılda ortalama 4 ay çalışılabildiği bilinmektedir. Bu durumdaki yüzbinlerce işçinin emekliliğe hak kazanabilmesi için gerekli süre, 60 yıldır. 23 yaşında sigortalanan bir işçi, her yıl çalışmak şartıyla, ancak 83 yaşında emekliliğe hak kazanabilecektir. İşte, bu uygulamanın adı, bu nedenle, mezarda emekliliktir.

Kazanılmış hak kavramı, yalnızca emekliliğe hak kazanmış olanlar için değil, tüm sigortalılar için geçerlidir. SSK'nın sorunlarının ana nedeni, emeklilik yaşının düşüklüğü, prim ödeme gün sayısının azlığı değildir.

SSK'nın sorunlarının ana nedenleri,

- hükümetlerin yıllar boyu SSK'yı sömürmesi ve siyasi amaçla kullanması ve yağmalatması,
- kaçak işçiliğin yaygınlaşması,
- eksik ücret ve çalışılan gün gösterme uygulamasının artması,
- ilaç ve tıbbi malzeme

tekellerinin SSK'yı sömürmesi,

- prim alacaklarının zamanında tahsil edilmemesi,
 - prim gecikme faizlerinin affı,
 - SSK'nın anti-demokratik yapısı,
 - SSK'nın menkul ve gayrimenkul varlığının Kurum çıkarlarına uygun olmayan biçimde yönetilmesi,
 - SSK personelinin belirli merkezlerde yığılması,
 - SSK'nın politik amaçlı bazı borçlanmaları ve
 - bazı özel sandıkların SSK'ya devri
- gibi uygulamalardır.

SSK'nın sorunlarının çözümüne bu noktalardan başlamak gerekir. SSK, hükümetlerin yanlış politikalarıyla kasıtlı olarak zarara uğratılmıştır. Tüm kamu kuruluşlarını ve hatta ülkeyi iflasa götüren siyasi zihniyetlerin SSK'yı da iflasa götürmesi kadar doğal birşey olamaz. Tüm vaadlere rağmen, çalışanlar için son derece önemli olan iş güvencesinin sağlanması ve işsizlik sigortasının kurulması için gerekli adımları atmayan Hükümet,

sosyal güvenlik sistemimizde, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talepleri doğrultusunda, köklü değişiklikler yapmak istemektedir. TÜRK-İŞ bu konudaki kararlı tavrını çeşitli kereler Hükümete ve ayrıca TÜRK-İŞ'i ziyaret eden IMF temsilcisine bildirmiştir. Bazı ILO uzmanları tarafından bu doğrultuda hazırlanmış olan raporlar, sanki ILO'nun görüşlerini yansıtan temel belgelermiş gibi kamuoyunu yanlış bilgilendirmede kullanılmaktadır.

- SSK kuruluş yasasında öngörülen idari ve mali özerklik sağlanmadan,

- SSK genel kurulu ibra yetkisine kavuşturulmadan,

- SSK Yönetim Kurulu ve Genel Müdür genel kurulda seçilip yetkilendirilmeden,

- politik tercihlerin ve çıkarların, SSK'nın, sigortalıların ve emekli, dul-yetimlerin çıkarlarının önüne geçmesine engel olunmadan,

SSK'nın hiçbir sorununun çözülmesi mümkün değildir.

Bütün bu nedenlerle, toplumsal tarafların görüşleri ayrıntılı olarak ele alınmadan ve kazanılmış haklar korunmadan, Dünya Bankası'nın istekleri doğrultusunda hazırlanmış bir tasarıyı onaylamamız mümkün değildir.

Diğer güncel ve önemli bir gelişme de, Hükümetin tasarrufu teşvik fonuyla ilgili olarak hazırlamış olduğu değişiklik tasarıdır. Nisan sonuna kadar bu fonda toplanan para 314 trilyon liradır. Dağıtılana kadar kalan miktar ise 210 trilyon liradır. Bu fon oluşturulduğunda, amacın yatırım yapılması ve istihdam yaratılması olduğu ileri sürülmüştü. Bu doğrultuda hiçbir adım atıl-

mamıştır. Bu durumun nedenlerinin başında, paranın sahibi olan çalışanların bu fonun yönetiminde olmaması gelmektedir. Bu fonun hükümetlerin denetiminde olması nedeniyle, dolara endeksli hazine bonoları dolar fiyatının artmasının ardından eski kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmiştir. Dolar 40 bin lirayken, bu bonolar 14 bin lira üzerinden Türk Lirasına dönüştürülmüştür. Doların 80 bin lirayı aştığı günümüzde, bu işlem nedeniyle çalışanların kaybının toplamı 280 trilyon lirayı bulmaktadır. Bunlara ilaveten, hazırlanan yasa tasarısı ile bu paranın neması hazineye devredilmek istenmektedir. Bu uygulama, bankaya para yatırmış bir kişinin 8 yıllık faizine el koymakla aynıdır. TÜRK-İŞ olarak, Hükümetin elini çalışanların cebinden çekmesini bir kez daha istiyoruz.

Dört kişilik bir ailenin bir aylık mutfak harcamasının 17 milyon lirayı aştığı günümüzde, memurlara ve emeklilere layık görülen zammın yüzde 30'dur. Bu zammın bile, birçok memur ve emekli ailesi, mutfak masrafını karşılayamaz durumda olacaktır. Diğer taraftan, çeşitli sendikalarımızın sorunları sürmektedir. Belediye-İş Sendikamızın üyelerinin maruz kaldıkları baskılar ve alacakları hala önemli bir sorundur. TUMTİS Sendikamızın AŞTİ işyerindeki grevi, büyük zorluklara rağmen, başarıyla sürmektedir. Türk Harb-İş Sendikamızın Amerikan işyerlerinde işten çıkarılan Diyarbakır Şube Başkanı hala işbaşı yapmamıştır. Bu işyerlerinde grev gündemdedir. Petrol-İş Sendikamızın önümüzdeki günlerde sendikal hakları ihlal eden yabancı petrol şirketlerinde

başlatacağı tüketici boykotunun başarıyla sonuçlanması için herkes üzerine düşen görevi yapacaktır. Özelleştirme yağmalaması kademeli olarak devam etmektedir. Bu nedenle işten atılan işçilerin mağduriyeti sürmektedir. Milyonlarca işçiyi doğrudan ilgilendiren asgari ücret, TÜRK-İŞ temsilcilerinin tüm çabalarına rağmen, istenilen düzeyde belirlenmemiştir; çalışmalar zamanla yayılmak istenmektedir.

Başkanlar Kurulumuzun, gündeminde yer alan konularda ve gerekli gördüğü diğer güncel konularda son derece yararlı değerlendirmeler yapacağına inanıyorum.

Bu sorunların çözümü için, parlamenter sisteme dayalı, halkın sorunlarına çözüm bulacak bir Hükümetin kurulmasını beklemekteyiz. Kurulacak Hükümet, kişisel çıkarların ve sorunların ön planda tutulduğu değil, ülkemizin sorunlarını çözmenin ve halkımızı huzura ve mutluluğa kavuşturmanın amaçlandığı bir Hükümet olmalıdır. TÜRK-İŞ, parlamenter sistemi tehdit eden her türlü tavrın karşısındadır, karşısında olmaya devam edecektir. TÜRK-İŞ, parlamenterlerimizin, ülkemizin içinde bulunduğu siyasi, sosyal ve ekonomik bunalımın ne boyutta olduğunu farkında olmalarını ve çare üretmelerini beklemektedir. TÜRK-İŞ, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, ülkemizin bütünlüğünün güvencesi olmaya ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için çalışmaya devam edecektir.

Bu çabalarımızın başarıyla sonuçlanacağına olan sonsuz inancımınla, hepinizi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum."

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU OLAĞANÜSTÜ TOPLANTISI BİLDİRİSİ

(19 Haziran 1996)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ülkemizdeki gelişmeleri değerlendirmek amacıyla 19 Haziran 1996 günü olağanüstü olarak toplanmış ve kamuoyuna aşağıdaki açıklamayı yapmıştır.

24 Ocak ve 5 Nisan istikrar programlarının Türkiye ekonomisinin sorunlarının çözümündeki başarısızlığı kanıtlanmışken, IMF ve Dünya Bankası'nın önerileri doğrultusunda yeni istikrar paketleri gündemdedir, resmi açıklama yapılmadan adım adım uygulanmaktadır. TÜRK-İŞ, ekonomik bunalımın yükünü çalışanların ve emeklilerin sırtına yıkmayı amaçlayan bu nitelikteki girişimlere kesinlikle karşıdır.

Ülkemizde siyasi istikrarsızlık sürmekte, enflasyon hızlanmakta, işsizlik artmakta, işçilerin, memurların, emeklilerin, işsizlerin, küçük esnafın ve köylünün sorunları her geçen gün artmaktadır.

Verilen sözlere ve üstlenilen uluslararası yükümlülöklere rağmen, çalışma mevzuatımızın demokratikleştirilmesi doğrultusunda hiçbir somut adım atılmamış, gerekli Anayasa değişiklikleri yapılmamış, iş güvencesi sağlanmamış, işsizlik sigortası kurulmamıştır. Yasal haklarını kullanan çalışanlar, giderek artan baskılarla karşı karşıya bırakılmaktadır. Yürürlükteki yasalardaki işçi aleyhindeki hükümler, çeşitli boşluklardan da yararlanılarak ve aleyhte yorumlanarak, çeşitli işkollarında sendikal örgütölülüğü yok etmede kullanılmaktadır.

Ülkemizin sorunlarının çözümü olarak sunulmuş olan özelleştirme, kamu mallarının belirli çevrelere yağmalatılması biçiminde sürmekte, ülkemize büyük zarar vermektedir.

Sosyal Sigortalar Yasası'nda değişiklik öneren yasa tasarısı, SSK'nın büyük sorunlarının kökünde yatan ve TÜRK-İŞ tarafından çeşitli vesilelerle kamuoyuna açıklanmış bulunan asıl nedenleri gözardı ederek, Dünya Bankası'nın istekleri doğrultusunda çözümler aramakta ve sigortalıların haklarını gaspetmeyi amaçlamaktadır. Mezarda emeklilik yine gündemdedir.

Tasarıfı Teşvik Yasasında öngörölen değişikliklerle, çalışanların kişisel hesaplarındaki paraya el konulmak istenmektedir. Bu öneri, mülkiyet hakkına tecavüzdür.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına saygılı, demokratik ve laik sosyal hukuk devleti niteliğinin ve Misak-ı Milli sınır-

ları içindeki üniter yapısının bütönlüğü'nün yılmaz savunucudur. TÜRK-İŞ, ülkemizin bütönlüğü'nü ve halkımızın huzurunu hedef alan terör eylemlerini lanetlemektedir. Ancak, 10 ildeki olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması planlanırken, bu uygulamanın İl İdaresi Yasasında yapılacak değişikliklerle tüm ülkeye yaygınlaştırılmasının, ülkemizde bütönlüğü'nün daha da güçlendirilmesine ve huzurun sağlanmasına katkısı bulunmayacaktır. Hükümetin tasarılarında, valilere, ekonomik bunalım durumlarında kişilerin toplanmalarını ve dolaşmalarını yasaklayabilme, tüm kuruluş ve tesislerde özel güvenlik önlemleri aldırabilme, mahkeme kararı olmaksızın sendikaları aratabilme ve suç unsuruna rastlandığı iddiasıyla sendikaları üç ay süreyle kapatabilmekte yetkileri verilmektedir.

Diğer taraftan, IMF ve Dünya Bankası zihniyeti, bir sonraki adım olarak kıdem tazminatı hakkını gaspetmeyi amaçlamaktadır. Bu konuda çeşitli hazırlıklar sürmektedir.

TÜRK-İŞ bu konulardaki görüş, teklif ve önerilerini Sayın Cumhurbaşkanımıza, hükümetlere ve tüm siyasi partilere çeşitli kereler sunmuş, ülkemizin ve çalışanların lehinde gerekli adımların atılmasını istemiştir.

TÜRK-İŞ demokrasinin temel dayanağı ve güvencesidir. TÜRK-İŞ ülkemizde huzur, birlik ve bütönlük istemektedir. Ülkemizde huzur ve istikrar isteyen hükümetler, TÜRK-İŞ'le diyalöğü geliştirmeli ve sorunların çözümünü bu diyalögle aramalıdır. Hükümetin, çalışanların kazanılmış haklarını yok etmeye yönelik girişimleri ise, ülkemizde huzursuzluğun zeminini hazırlamaktadır. Verilen tüm sözler çinenerek ve diyalog reddedilerek hazırlanan ve ülkemiz, işçiler ve diğer çalışanlar aleyhindeki bu yasa tasarısı, TÜRK-İŞ'in ve tüm çalışanların meşru ve demokratik tepkisini çekmiştir.

TÜRK-İŞ, çalışanların haklarını gaspetmeye yönelik bu tasarılar karşı Hükümetle ve siyasi parti yöneticileriyle ve diğer toplumsal taraflarla görüşecek ve üye kitlesini ve kamuoyunu bu tasarılar karşı çalışanlar aleyhindeki düzenlemeler konusunda bilgilendirecek ve bilinçlendirecektir. Tüm bu iyiniyetli girişimlere rağmen Hükümet ve siyasi partilerimiz gereken duyarlılığı göstermezse ve kazanılmış haklarımızın yokedilmesi doğrultusunda adım atılırsa, gerekli meşru ve demokratik kitle eylemleri hayata geçirilecektir.

ILO'NUN 83. ULUSLARARASI ÇALIŞMA KONFERANSI

Türkiye'nin 1932 yılından beri üyesi bulunduğu Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 83. Uluslararası Çalışma Konferansı 4-20 Haziran 1996 günleri Cenevre'de toplandı. 3 Haziran 1996 günü ise Konferansa katılan delegasyonların işçi delegelerinden oluşan İşçi Grubu Toplantısı gerçekleştirildi.

Uluslararası Çalışma Konferanslarına her ülkeden 4 delegesi katılmaktadır. 4 delegenin 2'si Hükümet temsilcisi, 1'i işçi temsilcisi, 1'i de işveren temsilcisidir. Türkiye işçi delegesi, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'di. Bayram Meral, teknik danışman olarak Şemsi Denizler, Mustafa Özbek, Orhan Balta, Zeki Polat, Faruk Barut, Bayram Yıldırım, Hasan Hüseyin Kayabaşı ve Yıldırım Koç'u görevlendirdi. Diğer sendika yöneticileri ise Konferans çalışmalarına gözlemci statüde katıldılar.

Uluslararası Çalışma Konferansı çalışmalarında Bayram Meral ve Yıldırım Koç, Standartların Uygulanması Komitesi'nde (Aplikasyon Komitesi); Orhan Balta ve Zeki Polat, Evde Çalışma Komitesi'nde, Faruk Barut, Kararlar Komitesi'nde, Mustafa Özbek ve Bayram Yıldırım, İstihdam Politikaları Komitesi'nde ve Şemsi Denizler ve Hasan Hüseyin Kayabaşı da, Üçlü Danışma Komitesi'nde görev aldılar.

10 Haziran 1996 günü yapılan ILO Yönetim Kurulu seçimlerinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti asıl üyeliğe getirilirken, Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral ve Türkiye İşveren Delegesi Kubilay Atasayar yedek üyeliklere seçildiler.

Türkiye bu yıl da ILO Uluslararası Çalışma Konferansı'nda eleştirildi.

ILO Yönetim Kurulu tarafından atanmış dünyaca ünlü hukukçulardan oluşan ve Sözleşmelerin ve Tavsiye Kararları

nın Uygulanması Konusunda Uzmanlar Komitesi olarak isimlendirilen kurulun 83. Çalışma Konferansı'na sunduğu raporda, Hükümetimizin 8 Sözleşmeyi ihlal ettiği belirtiliyordu.

Uzmanlar Komitesi'nin bu gözlemleri ve eleştirileri her yıl Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınmaktadır.

Standartların Uygulanması Komitesi, işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşur. İşçi ve işveren gruplarını üzerinde anlaştıkları ülkeler ve Sözleşme ihlalleri, yaklaşık 400 üyeli bu Komite'de değerlendirilir.

Türkiye bu yıl da 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi'ni ihlal ettiği gerekçesiyle Standartların Uygulanması Komitesi'nin gündemine alındı. Hükümetimiz 12 Haziran 1996 günü, Uzmanlar Komitesi tarafından yapılan gözlemlere ve eleştirilere yanıt verdi. Türkiye İşçi Delegasyonu adına yapılan konuşmanın yanı sıra, Hollanda, Amerikan, Alman ve Yunan işçi delegeleri de Sözleşme'nin ihlali konusunda konuşmalar yaptılar.

Standartların Uygulanması Komitesi'nde alınan kararda, Hükümetin bu konuda daha somut adımlar atması istendi.

Türkiye İşçi Delegasyonu adına Standartların Uygulanması Komitesi'nde Malezya, Libya, Suriye ve Kuveyt Hükümetlerinin onaylanmış Sözleşmeleri ihlal etmesi konusunda da konuşmalar yapıldı.

Türkiye İşçi Delegasyonu adına Genel Kuruldaki konuşmayı 14 Haziran 1996 günü TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler yaptı.

Sendika yöneticilerimiz, Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında diğer ülkelerin sendika yöneticileri ve üyesi bulundukları uluslararası işkolu federasyonlarının yöneticileriyle de çeşitli görüşmeler yaptılar. Genel Başkan Bayram Meral, ILO Avrupa Müdürü Herbert Scharrenbroich ile bir görüşme yaparak, Türkiye'deki gelişmeleri ve ILO Türkiye Temsilcisi Prof. Dr. Rüçhan Işık'ın görevinin bu yıl Eylül ayı bitiminde sona ermesinden sonra yapılacak atama konusunu görüştü. Genel Başkan Bayram Meral, çeşitli ülkelerin konfederasyon ve federasyon başkanlarıyla da görüşmeler yaptı.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 83. toplantısında, Evde Çalışma Komitesi'nde bu konuda bir Sözleşmenin kabul edilmesi de kararlaştırıldı.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi DENİZER'in Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı 83. Toplantısında Türkiye İşçi Delegasyonu adına yaptığı konuşma

(14 Haziran 1996)

Sayın Başkan, Uluslararası Çalışma Konferansı 83. Toplantısının Değerli Delegatesi,

Konuşmama başlarken, Sizleri, Türkiye'nin tüm ücretli çalışanları adına en derin saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan,

Bu önemli göreve seçilmeniz nedeniyle Sizi kutlarken, ülkemizin çalışanlarının temel sendikalar hak ve özgürlüklere olan bağlılığını bir kez daha ifade ediyor ve bazı başka ülkelerde bu temel insan haklarını kullanmaya çalıştıkları için çağdışı ve insanlık dışı baskılara maruz kalan işçileri desteklediğimizi belirtiyorum.

Sayın Genel Müdürü de, çok iyi hazırlanmış bu Konferans ve Konferansa sunduğu kapsamlı rapor nedeniyle ayrıca kutluyorum.

Konferans, dünyada ve ülkemizde işçi hakları ve sendikalar hak ve özgürlükler açısından önemli sorunların yaşandığı bir dönemin ardından toplanmaktadır.

Türkiye'de bir diyalog platformu olarak Ekonomik ve Sosyal Konsey'in oluşturulması ve Anayasa'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi olumlu, ancak karşı karşıya bulunduğumuz sorunlar düşünüldüğünde, son derece yetersiz adımlardır.

Diğer taraftan, esneklik adı verilen bazı uygulamalarla, kazanılmış haklar etkisiz kılınmak istenmektedir.

Kamu maları, özelleştirme adı altında yağmalanmaktadır.

Tarım ve hayvancılık konusunda uygulanan politikalarla iç göç artmakta, işsizler çoğalmaktadır.

Çocuk işçilik artmaktadır. Kaçak işçilik yaygınlaşmaktadır.

158 sayılı Sözleşmenin kayıt işlemlerinin 4 Ocak 1995 tarihinde tamamlanmasına rağmen, iş güvencesi henüz sağlanmamıştır.

İşçi alacaklarının ödenmesinde ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinin uygulanmasında giderek daha büyük sorunlar söz konusudur.

Avrupa Birliği'nden gerekli mali destek alınmadan girilen gümrük birliği nedeniyle birçok işletme sıkıntıya düşmüştür, işsizlik bu nedenle daha da artmıştır ve artmaktadır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin sorunlarımız daha da ağırlaşmaktadır.

Hükümet, geçtiğimiz dönemde, şeker, metal, demiryolu, liman ve kağıt işçilerinin grevlerini, genel sağlığa ve milli güvenliğine zarar verdiği gerekçesiyle, ertelemiştir.

Özel istihdam bürolarının ve işçi kiralama uygulamasının yasadışı biçimde yaygınlaşması ise, yeni tehlikelerin habercisidir.

Sendikalar ve sendika üyeleri, adli ve idari kovuşturmalardan, mafyanın silahlı saldırılarına kadar, ciddi tehditlerle karşı karşıyadır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ve bağlı Sendikaların Genel Başkanları hakkında, seçimlerde bazı siyasi partileri destekledikleri ve 87 sayılı ILO Sözleşmesinin onayladığı bazı banışıl eylemleri gerçekleştirdikleri iddiasıyla, hapis cezası öngörülen davalar açılmıştır.

Sosyal güvenliğe ilişkin

sorunlarımız her geçen gün artmaktadır.

Bütün bunlara ek olarak, ülkemizde yıllardır faaliyet gösteren ve ne yazık ki, bazı ülke hükümetleri tarafından da çeşitli biçimlerde desteklenen ayrılıkçı terör örgütünün eylemleri ise, hem enflasyonu körüklemekte, hem ülkedeki demokratikleşme sürecini olumsuz biçimde etkilemekte, hem de yol açtığı iç göç nedeniyle yoksulluğu ve işsizliği daha da artırmaktadır.

Bu artan sorunlar, demok-

rasinin, sendikal hakların ve insan haklarının güvencesi olan laikliğe karşı akımların belirli çevrelerde güç kazanmasına da yol açmaktadır.

Ancak bütün bunlara rağmen, ülkedeki sendikacılık hareketi son yıllarda büyük başarılar elde etmiştir.

Sendikalar, halkımızın öncüsü ve umudu olmuştur.

Ülkedeki sendikacılık hareketi, özellikle Orta Asya ülkelerinde yeni gelişen özgür sendikacılık hareketleri-

ne büyük destek vermiştir ve vermeye devam edecektir.

Bu koşullarda, ülkemizin çalışanları olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının ve üniter yapısının bütünlüğünün korunmasına verdiğimiz önemi vurgularken, demokratikleşme ve sendikal hak ve özgürlüklere gerekli saygının gösterilmesi konusundaki kararlı mücadelemizi sürdürceğimizi tekrar belirtmek isterim.

Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı 83. Toplantısında Standartların Uygulanması Komitesi'nde Hükümetimizin 98 sayılı Sözleşmeyi ihlali konusundaki tartışmaların ardından alınan karar

(12 Haziran 1996)

Komite, Hükümet temsilcisi tarafından yapılan konuşmayı ve daha sonraki tartışmaları kayda geçirdi. Komite, Sözleşmenin uygulanması konusunda Hükümetin raporunu Uzmanlar Komitesi'nin çok geç almasını ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ'in ve TİSK'in gözlemlerine zamanında yanıt verilmiş olmasını üzüntüyle karşıladı. Komite, bu tarihten sonra Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi tarafından kaydedilen ilerlemeyi ve özellikle kamu çalışanlarına sendikal haklar ve toplu pazarlık hakkı veren anayasa değişikliğini olumlu karşıladı. Ancak, Komite, Uzmanlar Komitesi'nin, yasa ve uygulama ile Sözleşmenin

gereklileri arasında çok sayıda uyumsuzluğun hala varlığını sürdürdüğü gerçeği karşısında kaygısını açıklamış olduğunu da kaydetti. Komite, ayrıca, Uzmanlar Komitesi'nin ele aldığı noktaların işçi-işveren-hükümet temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından inceleneceğini de kaydetti. Komite, bir kez daha, toplu pazarlıkta temsil konusunda sendikalardan istenen ikili kriterden kaynaklanan kısıtlamaları kaldıracak önlemleri almasını Hükümetten istedi. Komite, anayasal hükümlere ek olarak, kamu sektöründe Sözleşme kapsamında çalışanlara sendika kurma hakkını, çalışma koşulları konusunda toplu pazarlık yapabilmelerini sağlayaca-

cak şekilde, tereddütsüz olarak verecek özel nitelikteki mevzuat hükümlerinin kabul edileceğine ilişkin güçlü umudunu da ifade etti. Komite, Hükümetten, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin bir sonraki ayrıntılı raporunda, Uzmanlar Komitesi'nin yorumlarını izleyecek ve özellikle de çalışma koşullarının belirlenmesinin yolu olarak özgür toplu pazarlığı teşvik etmek amacıyla ve gerekli ise ILO'nun yardımıyla, alınacak özel önlemlerin ayrıntılarını bildirmesini istedi. Komite, bu sorunlar konusunda çok yakın bir gelecekte yasada ve uygulamada belirleyici bir ilerlemede kaydedebilme durumunda olabilme umudunu ifade etti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL:

"Kırsal kesimin sorunları çözülmeden, kentlerin sorunlarının çözümlemesi imkansızdır"

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Habitat-II Kent Zirvesi kapsamında yapılan Sendikalar Forumu'nun açış konuşmasında, "Kırsal kesimin sorunları çözülmeden kentlerin sorunlarının çözümlemesinin imkansız olduğunu" belirterek, köylerde geçim imkanlarının yaratılmadığı sürede, köyden kente göçün devam edeceğini ve kentlerdeki sorunların her geçen gün daha da artacağını ifade etti.

- Sendikalar Forumu'nun resmi açılış konuşmasını Devlet Bakanı Ali Talip Özdemir yaptı. Özdemir konuşmasında devlet açısından en önemli hususun herkesin bir sosyal güvenlik kuruluşuna üye olması olduğunu belirterek; "sigortalı olmak ve sigortalı çalıştırmaktan kaçışların nedenleri ortadan kaldırılacak ve tüm nüfusun sosyal güvenliğe kavuşturulması sağlanacaktır" dedi.

Ülkemizde 3-17 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilen, Habitat-II, Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Zirvesi kapsamında yapılan resmi nitelikteki Sendikalar Forumu, 31 Mayıs, 1 Haziran 1996 tarihleri arasında İstanbul'da yapıldı. Birleşmiş Milletler tarafından Sendikalar Forumu'nun düzenleyicisi olarak belirtilen kısa adı IFBWW olan, Uluslararası Yol, Yapı ve Ağaç İşçileri Federasyonu ile onun üyesi Türkiye Yol-İş Sendikası tarafından düzenlenen sendikalar forumuna çok sayıda yerli ve yabancı sendikacı ile konu ile ilgili uzmanlar katıldı. IFBWW Genel Sekreteri Ulf Asp'ın başkanlığında yürütülen açılış töreninde, Devlet adına ilk ko-

nuşmayı, Devlet Bakanı Ali Talip Özdemir Yaptı. Özdemir konuşmasında, Habitat-II'nin ülkemizde özellikle İstanbul'da yapılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Özdemir sözlerine devamla şunları söyledi.

"Biz Türkiye olarak Habitat-II Konferansından, katılan bütün ülke ve kuruluşların mensubu olan insanların gayretleri ile şu sonuçların alınmasını beklemekteyiz. Mekansal eşitliğin yeniden yorumlanması ve dışlanmışlığın önlenmesi sağlanmalıdır. Huzurlu ve terör içermeyen bir kent yaşamı kurulmalıdır. Kentsel altyapı ve finansmanı, konut finansmanı olanakları geliştirilmeli-

dir. Kaçak yapılaşma önlenmeli ve kooperatifler eliyle konut arzının regülasyonu ve alt gelir gruplarına erişmesi sağlanmalıdır. Gecekondu alanlarının ıslah edilmesi ve bu sırada konutu kaybedenler ve göç edenler için yeniden yerleştirme programları uygulanmalıdır."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve Türkiye Yol-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Meral ise toplantıda yaptığı açılış konuşmasında, insan yerleşimleri sorununun kentlerde çözümünü için, öncelikle kırsal kesimlerin sorununun çözülmesi gerektiğini belirterek şunları söyledi.

"Habitat-II'den beklenen so-

nuçların alınabilmesi için, 1976 yılında Kanada'da toplanan Birleşmiş Milletler Habitat-I konferansının sonuç bildirgesini iyi incelememiz gereklidir. Bu bildiğe, yerleşim sorununa temelde bir insan hakkı olarak yaklaşıyor ve bunun sağlanmasından devletleri sorumlu tutuyordu. Sözkonusu bildiğe, kentsel toprakların kullanımı ve kentsel arsa üretilmesi konusunda devletin yetki ve sorumluluklarının artırılmasına özel önem veriyordu. Bildiğede, kamu yatırımları öncülüğünde kentleşmenin yavaşlatılması politikası da benimsenmişti. Ancak aradan geçen 20 yıllık dönemde, bu bildirgede öngörülen politikaların uygulanmadığını, yerleşim sorununun, yalnızca Türkiye'de değil, gelişmekte olan ülkelerin bir çoğunda, 20 yıl öncesinden çok daha büyük olduğunu görüyoruz."

Tarım ve hayvancılığa verilen desteğin hemen hemen tümüyle kaldırılmasıyla birlikte, köylerden kentlere yaşanan büyük göç nedeniyle kentlerde de büyük sorunlar yaşamaya başladığını ifade eden Meral, sözlerine devamla şunları söyledi.

"Köylerde geçin imkanları yeniden yaratılmadığı sürece bu göç devam edecek ve bu sorunlar her geçen gün daha da artacaktır. Plansız kentleşme, çevre kirliliği, sağlıksız konutlar, arazi mafyası, su olanakları ve kanalizasyonların yetersizliği kentlerde sorunları çoğaltmakta ve hatta salgın hastalıkların yayılma ihtimalini arttırmaktadır."

Konutların üretilmesini sağlamak ve yerleşime ilişkin temel düzenlemelerin yapılması olduğunu hatırlatarak sözlerine devamla şunları söyledi.

"Devletin görevi, güvenlik, yargı ve önemli altyapı yatırımlarıyla sınırlı değildir. Devletin asli görevlerini bu üç konu ile sınırlayan bir anlayış, ülkemizde ve dünyada 21. yüzyılın eşiğinde yerleşime ilişkin sorunların daha da artmasına yol açacaktır."

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikamızın son 50 yılda konut üretimi alanında oldukça önemli başarılar elde ettiğini hatırlatan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, sendikaların öncülüğünde kurulan konut kooperatiflerinin yalnızca üyeleri için ev sağlama yoluna gitmedikleri, alt yapı uygulamaları ve çevre düzenlemeleri ile birlikte örnek mahalleler oluşturduklarını ifade etti. Meral sözlerine devamla şunları söyledi.

"Bugün TÜRK-İŞ camiasında üyelerimizin önemli bir bölümü kendi konutuna sahipse, bunu sendikalarının önderliğindeki konut kooperatifçiliğine borçludur. Toplu sözleşmelerimizde, kamu kesimi işverenin, işçi konut kooperatiflerine destek vermesini sağlayan hükümler, sendikaların bu konudaki aktif tavrının bir sonucudur. Bugün yanlış hükümet politikaları nedeniyle büyük bir mali kriz içinde bulunan Sosyal Sigortalar Kurumu'nun geçmişte sağladığı konut kredileriyle de 233 bin sigortalı konuta kavuşmuştur."

İşsizlik, eksik istihdam ve kayıt dışı sektörde çalışma gibi çalışma hayatı ile ilgili bir çok sorununun kentlerde birikime ve krizlere neden olduğunu ifade eden TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Bayram Meral şunları söyledi.

Bu olumlu örnekler ne yazık ki, Türkiye'nin tüm kentsel yaşamını kucaklayamamıştır. Bugün özellikle İstanbul, İzmir, Adana gibi nüfusu ve geliri artan büyük kentlerimiz kadar, Diyarbakır, Van, Şanlıurfa, Ağrı gibi nüfusu artan ama geliri artmayan kentlerimiz de, yetersiz konut, yetersiz alt yapı ve çevre koşullarının yarattığı bir kent krizi ile karşı karşıyadır.

- İşsizlik; özellikle genç ve eğitilmiş işgücünün işsizliği,
- Eksik istihdam,
- Kayıt dışı sektörde çalışma,
- Artan yoksulluk,
- Gelir dağılımında bozulma,
- Kentlerin güvensiz alanlar haline gelmesi,
- Yetersiz konut, gecekondulaşma,
- Binaların ve altyapının eskimesi,
- Kentsel arsa spekülasyonu,
- Trafik yoğunluğu ve çevre kirliliği,
- Yeşil alanların yetersizliği,

- Doğal afet tehlikesinin artışı,

- Su, kanalizasyon, atık su, ulaşım, temizlik, çöp sorunları,

- Fuhuş, uyuşturucu ve suç şebekeleri,

- Anarşi, terör ve

- Kent yoksullarının sosyal patlamaları,

bu kent krizinin çeşitli yönleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu toplantı salonundan çıkıp İstanbul sokaklarında ilerledikçe, iki İstanbul göreceğiz. Birisi yüksek gelir gruplarının ve iş merkezlerinin modern, zengin ve ışıltılı İstanbul'u, diğeri emekçilerin, işsizlerin, kayıt dışı İstanbul'u...

Sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada 1980'li yıllarda benimsenen ekonomik politikalar nedeniyle, konut piyasası liberalleştirilmiş, piyasa güçlerinin emrine terkedilmiştir. Büyük kentler, 1980'li yıllardan sonra benimsenen yeni liberal ekonomik politikalar sonucunda işsizliğin, suçun, hastalıkların, çevre kirliliğinin merkezleri haline gelmişlerdir.

Eskiden insanlar kırdan kente göç edinde, daha iyi, daha sağlıklı ve çağdaş barınma ve yaşam koşullarına ka-

vuşacaklarını umarlardı. Artık kentler bu umudu değil, işsizlik ve yoksulluğun derin umutsuzluğunu temsil eder olmuşlardır. Bugün ABD'de 5 milyon insan evsizdir. Avrupa Topluluğu'nda ise 1 milyon kişi evsizdir. Bu rakama ilaveten milyonlarca insan da standart dışı koşullarda barınmaktadır. Yalnız İngiltere'de 4 milyon kişi sağlıklı olmayan rutubetli, kalabalık, güvensiz ya da büyük ölçüde tamire ihtiyacı olan evlerde yaşamaktadır. Almanya'da konut ihtiyacı 2.5 milyondur.

Sanayileşmiş ülkelerin pek

çoğunda konut üretiminde, özellikle de kamunun desteklediği konut üretiminde azalma vardır. Özel sektörün konut üretimi de konut kredilerinin yüksek faizleri nedeniyle azalmıştır. Küreselleşme, dünyayı büyük bir kent haline getirmektedir. Bu kentte üretim, tüketim ve yönetim, insanı temel alan, demokratik ve sosyal bir anlayışla yapılmalıdır.

1980'li yıllarda benimsenen ve IMF ve Dünya Bankası tarafından geliştirilmekte olan ülkelere dayatılan yeni liberal politikalar terkedilmelidir. Küreselleşen dünyada kentlere ve dünyaya, uluslararası sermayenin çıkarları değil, geniş çalışan yığınların ekonomik ve sosyal çıkarları hakim olmalıdır. Kentlerde üretim, tüketim ve yönetim önce kâr, sonra insan zihniyetiyle değil, önce insan zihniyetiyle yapılırsa, sorunlar çözülebilir.

Bu amaçla

- herkese yeterli ve ucuz konut ve barınma imkanı sağlanmalı,

- konut piyasaları kamunun denetimi ve yönlendirmesinde olmalı,

- konut üretimi ve kentsel yönetimlere, kentlilerin katılımı sağlanmalı,

- tam istihdam yeniden bir kamu politikası haline getirile-

rek kentlerdeki yoksulluğun esas nedeni olan işsizliğin ortadan kaldırılması hedef alınmalıdır.

Kayıt dışı sektör düzenlenmeli, merkezi ve yerel yönetimler güçlendirilmeli, devletin küçültülmesi değil, etkinleştirilmesi savunulmalı, özellikle kentsel hizmetlerde özelleştirmeye karşı çıkılmalıdır.

HABİTAT-II, tüm dünyaya bu sorunları tartışma fırsatı sağlamaktadır. HABİTAT-II, 1990'ların başından beri yapılan birçok sosyal amaçlı konferansın sonuncusu olacaktır.

Ne yazık ki, Birleşmiş Milletler Konferanslarında benimsenen bildireler ve eylem planları, kaynakların dağılımında sermaye çıkarlarının ağır basması sonucu hayata geçemediği için işsizlik, yoksulluk ve sosyal dışlanma kısıracında çaresiz hale düşen milyonlarca insanın gözünde itibar kaybetmektedir. Bu kararların hayata geçirileceği demokratik ve politik ortamı hazırlamakta sendikacılık hareketine büyük görev düşmektedir. Sendikalar Forumu'nda sunulacak görüşler ve tüm katılımcıların değerli katkıları bu açıdan son derece önemlidir. Başta Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu ve Türkiye Yol-İş Sendikası olmak üzere, Sendikalar Forum'un hazırlanmasında emeği geçen bütün sendikalar ve kuruluşlara, HABİTAT Sekreteriyasına ve HABİTAT Proje Koordinasyon Birimine TÜRK-İŞ Konfederasyonu adına teşekkür ediyorum.

Konferansta daha sonra bir konuşma yapan DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, Türkiye'de konut sorunun çözümü için sosyal devlet ilkesine ağırlık verilmesi gerektiğini kaydetti.

Türkiye Yol-İş Sendikası Genel Sekreteri Tefvik Özçelik'te, yaptığı açılış konuşmasında, İstanbul'un adeta kent krizinin sosyal bir laboratuvarına dönüştüğünü belirterek, işsizlik, gecekondulaşma, gelir dağılımında eşitsizlik, yetersiz altya-

pı, trafik yoğunluğu, çevre kirliliği gibi sorunlarla karşı karşıya olan İstanbul'un 10 milyonu bulan nüfusu ile dünyanın mega kentleri arasında yer aldığını belirtti. Özçelik konuşmasına devamla şunları söyledi.

"Giderek artan konut, altyapı ve çevre ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için inşaat sektörüne daha fazla yatırım yapılması gerekirken, tüm dünyada özellikle konut ve altyapı yatırımlarının milli gelir içindeki payı azalmaktadır. Ülkemizde de inşaat sektörünün son beş yılda milli gelir içindeki payı düşmüştür. Özellikle 5 Nisan 1994 istikrar paketinden sonra, inşaat sektörü hızla gerilmiş, 1995 yılında Türkiye yüzde 8 oranında büyürken, inşaat sektörü yüzde 5 oranında küçülmüştür."

Türkiye Yol-İş Sendikası Genel Sekreteri Tefvik Özçelik; son yirmi yıldır uygulanan ve 19. Yüzyılın vahşi kapitalizmini diriltiren yeni liberal politikaların, uluslararası mali kuruluşların empoze ettiği istikrar ve sözde yapısal uyum programlarının, gelişmekte olan ülkelere kaynaklarını ipotek altına aldığını iç ve dış borç yükü, dünyayı sosyal bir krize itmekte olduğu belirtmiş ve bu krizin özellikle gelişmekte olan ülkelere kent krizi olarak yansıdığını belirtmiştir.

Açılış töreninin son konuşmasını yapan, Uluslararası Yol, Yapı ve Ağaç İşçileri Sendikası (IFBWW) Genel Sekreteri Ulf Asp, özelleştirmede işçi haklarının koruyacak stratejilerin gerekli olduğunu belirterek şunları söyledi.

"Dünya sendikalarının özelleştirmeye karşı geniş kapsamlı, küresel bir stratejiye ihtiyaçları vardır. Özelleştirme ve devlet müdahalesinin azaldığı bir ekonomi, kazanılmış işçi haklarını da koruyamayacaktır. Sermaye küreselleşiyor ve hükümetler üzerindeki gücünü artırıyor. Biz de buna karşı önlemler uygulamaya çalışıyoruz. Örneğin, işçi haklarının zarar gördüğü ülkelere karşı glo-

bal eylem planı uygulamaya başladık ve bunda da başarılı sonuçlar elde ettik."

IFBWW ve Türkiye Yol-İş Sendikası ile TÜRK-İŞ öncülüğünde düzenlenen Sendikalar Forumunda daha sonra dört ana oturum halinde sendikalar ile insan yerleşimleri sorunu tartışıldı. İlk gün yapılan birinci oturumda, Sendikaların Habitat-II kapsamında görüşülecek olan Küresel Eylem Planı'na olan katkıları tartışıldı. İkinci oturumda ise Kentsel Kalkınma sırasında istihdamın ve iş güvencesinin nasıl oluşturulacağı konusundaki görüşler ele alındı. İkinci gün yapılan üçüncü oturumda ise Habitat ve Sosyo Kültürel Bütünleşme için hizmetler tartışılırken son oturumda ise Sendikalar taahhütleri ve Habitat'a doğru gelecekte yapılacak eylemler tartışıldı ve ortak bir açıklama hazırlanarak Habitat-II Sendikalar Forumu'nun sonuç bildirgesi açıklandı. Bildirgede kent- sel alanlarda sorunların aza indirilmesi için, kırsal alanların istihdam sorununun çözülmesi gerektiği ifade edilerek, kentsel istihdamın artırılmasında sosyal devlet ilkesinin gözönünde bulundurulması istendi.

Habitat-II Sendikalar Forumu'na çok sayıda yerli ve yabancı sendikacı ile konu ile ilgili uzmanlar katıldı.

IMF HEYETİ TÜRK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ

Mayıs ayı içinde Türkiye'de çeşitli temaslarda bulunan Uluslararası Para Fonu Heyeti 29 Mayıs 1996 gününü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ile görüştüler.

IMF Avrupa Bölümü Müdür Yardımcısı Martin E. Hardy başkanlığındaki heyeti kabulü sırasında basına bir açıklama yapan Meral, "TÜRK-İŞ diyaloga açık bir kuruluştur. Bizimle görüşmek isteyen herkesle görüşünüz. Ancak IMF denilince bizim aklımıza işçi ücretlerinin düşmesi, halkımızın yoksullaşması geliyor" dedi.

Görüşme sonunda yapılan açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Türkiye'nin çalışkan ve sabırlı insanlarıyla, zengin doğal kaynakları ve büyük turizm zenginlikleriyle büyük bir potansiyele sahip olduğunu, ancak ülkemizdeki siyasi istikrarsızlık ve iktidardaki siyasi partilerin yanlış politikaları nedeniyle bu potansiyelin ülkemizin kalkınması ve halkımızın refahının sağlanması için etkili bir biçimde kullanılamadığını, kamu kaynaklarının iktidar yanlısı kişiler için çarçur edildiğini, kamu iktisadi teşebbüslerinin kasıtlı olarak zarar ettirildiğini, özelleştirme adı altında kamu mallarının belirli çevrelere gerçek değerlerinin çok altında fiyatlarla aktarıldığını, özelleştirmenin ve kamu işletmelerinin kapatılmasının zaten büyük olan işsizler ordusuna yeni işsizler eklediğini, tarım ve hayvancılıkta uygulanan

politikalara bağlı olarak köyden kente hızlı bir göç yaşandığını ve bunun birçok toplumsal soruna yol açtığını, yüksek faizler nedeniyle yatırımların aksadığını ve yeni istihdam olanaklarının yaratılmadığını, kamu açıklarının kapatılmasının tek yolunun herkesin geliriyle orantılı vergi vermesi olduğunu belirtti.

IMF Delegasyonu Başkanı Martin E. Hardy ise, Türkiye'de yüksek faizle enflasyon arasında yakın bir ilişki olduğunu, Türkiye'nin büyük potansiyelinin hayata geçirilerek yüksek oranlı bir ekonomik büyümenin ve istikrarın sağlanabilmesi için, çeşitli alanlarda reformların birlikte yapılmasının gerekli olduğunu, yalnızca ekonomik alanda atılacak adımların tek başına yeterli olmadığını, toplumun çeşitli kesimleri arasında sağlanacak mutabakatla kısa vadede herkesin fedakarlığına dayalı reformların gerçekleştirilmesi durumunda, uzun vadede büyük kazançların sağlanacağını belirtti.

Martin E. Hardy, özelleştirmenin işletmelerin yönetiminin daha verimli hale getirilmesini sağladığı gibi, Türkiye'ye yabancı doğrudan sermaye akımını hızlandıracığını söyledi. Martin E. Hardy, sosyal güvenlik kuruluşlarının açığının kamu açıklarının önemli bir bölümünü oluşturduğunu belirterek, Hükümetin emeklilik yaşının artırılması ve prim ödeme tavanının yükseltilecek soruna çözüm bulma önerileri konusunda TÜRK-İŞ'in görüşünü sordu.

Genel Başkan Bayram Meral, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sorunlarının çok daha farklı olduğunu, siyasal iktidarların SSK kaynaklarını yıllardır kullandığını, kaçak işçiliğin yaygınlaştığını, sosyal sigorta primlerinin gerektiği gibi toplanmadığını, ülkemizdeki israfın önlenmesi durumunda birçok sorunun çözülebileceğini belirtti ve işsizlik sigortası ve iş güvencesi konularının Türkiye'de istikrarın sağlanması açısından önemini vurguladı.

ICFTU GENEL KURULU TOPLANDI

- **TÜRK-İŞ'in 1960 yılından beri üyesi bulunduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 16. Genel Kurulu, 25-29 Haziran 1996 günleri Brüksel'de toplandı. Genel Kurula TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizer, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Genel Maden-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Çetin Altun katıldı.**

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 135 ülkeden 190 üye örgütüyle toplam 127 milyon işçiyi temsil eden bir kuruluştur.

TÜRK-İŞ'in 1960 yılından beri üyesi bulunduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 16. Genel Kurulu, 25-29 Haziran 1996 günleri Brüksel'de toplandı. Genel Kurula TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizer, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Genel Maden-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri Çetin Altun, Yıldırım Koç ve Seyhan Erdoğan katıldı.

Genel Kurul'da sermayenin denetiminde ve çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen küreselleşmenin insanlık ve işçiler açısından yarattığı sorunlar ele alındı, bu sorunların aşılabilmesi için sendikacılık hareketinin geçirmesi gereken yapı değişikliği tartışıldı.

Genel Kurul'da "Küresel Piyasa, Sendikacılığın En Büyük Sorunu" ana tartışma konusuydu. Bu başlık altında aşağıdaki konular tartışıldı:

(1) Küreselleşmenin ve Bölgesel Bütünleşmenin İşçiler ve Sendikaları Üzerindeki Etkileri

(2) Uluslararası Sendikal Gündem, Eylem Öncelikleri

(3) Amaçlarımıza Ulaşmak, Gelecek Yüzyıla Dayanışmanın Örgütlenmesi

Genel Kurulun son günü yapılan seçimlerde, Genel Sekreterliği, TÜRK-İŞ'in desteğini daha önceden açıkladığı Bill Jordan yeniden seçildi. Genel Başkan Bayram Meral ICFTU Yönetim Kurulu asıl üyeliğine, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak ve TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer de Yönetim Kurulu yedek üyeliklerine seçildiler.

Genel Kurul'da şu kararlar kabul edildi:

(1) İş Olanakları ve Sosyal Adalet İçin Bir Uluslararası Strateji, Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Konusunda ICFTU Programı

(2) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Güçlendirilmesi

(3) Sendikal Temsil Konusunda İşçilerin Haklarının Korunması: ICFTU'nun Rolü

(4) Kadınların Eşitliği Aracılığıyla Küresel Piyasanın Dönüştürülmesi

(5) Uluslararası Çalışma Standartları ve Ticaret

(6) Çocuk Emeginin Ortadan Kaldırılması

(7) Sendikalar ve Çevre: Güvenlikli İşyerleri ve Sürdürülebilir Dünya İstihdamı İçin Eylem

(8) Barış İçin Çalışmak

(9) 21. Yüzyılda Özgür Sendikacılık, ICFTU Eyleminin Öncelikleri

(10) Küresel Ekonomide Örgütlenme, ICFTU'nun Rolü

Genel Başkan Bayram Meral, ICFTU Genel Kurulu öncesinde, 23 Haziran 1996 günü Brüksel'de ICFTU Asya ve Pasifik Bölgesi Örgütü APRO tarafından düzenlenen "Küreselleşen Ekonomi Çerçevesinde Endüstriyel İlişkiler ve Sendikal Haklar Konferansı"na ve 24 Haziran 1996 günü de ICFTU Yönetim Kurulu toplantısına katıldı. Genel Başkan, bu toplantılar ve Genel Kurul sırasında çeşitli ülkelerden sendikacılarla görüşmeler yaptı.

"İstikrarsızlığın bedelini emekçiler ödüyor"

- TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, ülkemizdeki siyasi istikrarsızlığın sorunları daha da büyüttüğünü belirterek, istikrarsızlığın yatırımları engellediğini, 3-5 hırsız, dolandırıcıya ve vurguncuya yaradığını söyledi.
- Herzaman, istikrarsızlığın bedelinin emekçilere ödetilmek istendiğine dikkat çeken Denizer, çekişmenin ve istikrarsızlığın sürmesi durumunda Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in yetkilerini kullanması gerektiğini ifade ederek, "Çözüm demokrasiyi işletmektir ve bir kez daha seçim sandığını bu milletin önüne koymaktır" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer ülkemizdeki siyasi istikrarsızlığın sürmesi durumunda sorunların daha da büyüyeceğine dikkati çekerek, anlaşmazlık devam ederse Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in yetkilerini kullanması gerektiğini söyledi.

Denizer, devam eden siyasi krizin, ekonomik krizi derinleştirdiğini ve bunun faturasının da çalışanlara, işçilere, memurlara ve tüm halka kesilmek isteneceğini belirterek, bu ortamda Meclisi tatile sok-

ŞEMSİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

mak yerine sorunların çözülmesini eğer aralarında anlaşamazlarsa sonbaharda genel seçimlerin yapılmasını istedi.

Yatırımların durduğunu ve istikrarsızlıktan vurguncuların, hırsızların dolandırıcıların ve rantıye sınıfının beslendiğini vurgulayan Denizer devletin ve emekçi halkın zarar gördüğünü ifade ederek şunları söyledi.

"Türkiye'de büyük bir siyasi kriz yaşanıyor. Bu kriz daha önce yaşananlardan farklı bir durum arz ediyor. Temenni ediyorum ki bu kriz uzun sürmeden aşılır. Devletin başında siyasi deneyimi ve tecrübesi büyük olan bir Cumhurbaşkanı var. Bu krizin aşılabileceğine inanıyorum. Cumhurbaşkanıamızın tavrının krizin aşılmasında önemli bir etken olacağı düşüncesindeyim. Siyasi kriz aşılmadan ekonomik kriz de aşılamaz. İstikrarlı bir hükümet olmalı Meclis zaman kaybetmemeli. Tatil yerine sorunları çözmek ve istikrar sağlamak için an-

laşmalılar. Eğer anlaşamazlarsa zaman geçirilmeden sonbaharda genel seçimler yapılmalıdır. Bunun dışında başka bir çözüm görünmüyor. Geciken karar devlete ve emekçilere zarar verecektir. İstikrarsızlık yatırımları da engelliyor. 3-5 vurguncuya, hırsız, dolandırıcıya büyük rantlar sağlıyor. İstikrarsızlığın devamı durumunda çözüm demokrasiyi işletmek ve bir kez daha seçim sandığını bu milletin önüne koymaktır"

"SOSYAL GÜVENLİKTE KAZANILMIŞ HAKLAR KORUNACAK"

Sosyal Güvenlik kuruluşları SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı üzerinde yapılmak istenen değişiklikler üzerinde de duran Denizer, bu konuda da özetle şunları söyledi;

"Bu kuruluşların gelirleri giderlerini karşılamıyor. Devlet subvansiyonu zorunlu hale gelmiş. Emeklilere geçinmesi imkansız maaş vermesini rağmen bu kuruluşlar zor durumda. 1 emekliye karşılık 1.7 çalışanla bu kurumların ayakta duramayacağını ve sosyal güvenlik sisteminin yeniden ele alınması gerektiğini herkes kabul ediyor.

SSK'nın sağlıklı bir yapıya kavuşması gerekiyor. Sürdürülen çalışmaların yetersiz olduğu düşüncesindeyiz. Yaş ve prim gün sayısını yükseltmek çözüm değil. Sistem dışı sigortasız çalışma engellenmeli. Yeni bir yapı oluşturulmalı. Sosyal güvenlik sisteminin ILO normlarına uyum toplantısında ülke koşullarının genel olarak gözönünde tutulmasını, diğer ülkelerden farklılıkların dikkate alınmasını istedik ve geçişin kademeli olması gerektiğini belirttik."

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver TOÇOĞLU :

"SİYASİ İSTİKRAR ve İŞÇİ HAREKETİ"

24 Aralık genel seçimlerinin ortaya çıkardığı Meclis aritmetiği ve buna bağlı olarak baş gösteren siyasi istikrarsızlık şu günlerde yeni bir koalisyon denemesi ile aşılmaya çalışılmaktadır.

21. yüzyılın eşliğinde, hızla küreselleşen bir dünyada ve çağını yakalamayı kendisi için adeta bir varlık-yokluk noktasına getiren Türkiye'nin siyasi istikrarsızlıklarla bir arpa boyu mesafe alamayacağı açıktır.

Bugün siyasi istikrarsızlık nedeniyle ülkemiz dış politikada zaafa uğramış ve dört bir tarafından büyük handikaplarla kuşatılmış durumdadır.

Ekonomik dengelerimiz her şeye rağmen alt üst olmamış olmakla birlikte, tehlike çanları uzun bir süreden beri çalmaktadır.

Türkiye'nin bugün içerde ve dışarda karşılaştığı ve çözümleyerek aşmak zorunda olduğu tüm sorunlar; güçlü ve kararlı bir hükümetin varlığını zorunlu hale getirmektedir.

Ancak altını çizmek gerekir ki; memleketimizin ihtiyacı olan böylesi bir hükümetin, gücünü ülke meselelerini çözmede kullanması gerekir. Aksi takdirde yakın tarihimizde yaşadığımız (ve Türk işçi hareketi olarak bir daha asla yaşamak istemediğimiz) siyasal iktidarın gücünü, toplumun çalışan kesimlerinin aleyhine kullanması, içinde kıvrandığımız sorunlar yumağını daha da açmaz hale getirecektir.

Gerek Parlamento'da ve

ENVER TOÇOĞLU
TÜRK-İŞ
Genel Mali Sekreteri

gerekse tabana dayalı çoğunluğu sağlayarak siyasal açıdan güçlü ve memleket meselelerine vakıf nitelikli kadrolara sahip bir hükümete toplumumuzun tüm katmanlarının ihtiyacı vardır.

Böylesine bir iktidarın temel felsefesinin; ülke sorunlarını, şahıs ve partinin üzerinde tutma anlayışından beslenmesi gerekmektedir. Bu anlayışla hareket eden bir hükümet sayesinde devlet, gerçek anlamda sosyal devlet olma özelliğine kavuşacaktır.

Böyle bir hükümetin, son 10 yıldan bu yana devlet ve siyaset hayatımızda ortaya çıkan ve devlet geleneğimizi bir kurt gibi kemiren mirasyedi anlayışına da son vereceği kanaatindeyiz.

Kamu İktisadi Teşekküllerini, siyasi arpalık haline getirip daha sonra zarar ediyor gerekçesiyle Sat-Kurtul mantığının da böyle bir hükümet

anlayışı içerisinde geçerliliği olmayacağına inanıyoruz.

Türk işçi hareketi olarak, ülkemizin ve halkımızın sahip olduğu dinamizmin bilinci içerisindeyiz.

Tüm olumsuzluklara rağmen bugün hala ekonomik dengelerimiz kriz noktasında değilse, bu her şeyden önce alınteri dökken işçilerimizin gösterdiği inanılmaz performanstan kaynaklanmaktadır.

Şu halde işçi hareketi; kendisini ezecek, sahip olduğu sosyal ve ekonomik haklarını gaspedecek veya kısıtlayacak, olumsuzlukların faturasını kendisine ödetecek ve adeta bir mirasyedi gibi sat kurtul mantığı içerisinde yılların birikimini bir kalemde elden çıkaracak zayıf ve basiretsiz bir siyasi iktidarı değil; ülkemizin ve halkımızın sahip olduğu dinamizmi üretime kanalize edecek, mevcut istihdam alanlarını daraltmak ve kaynakları israf etmek yerine yeni üretim ve istihdam alanları açacak güçlü ve kararlı bir iktidarı arzu etmektedir.

Türk işçi hareketi hak mücadelesinden ötürü kendisini toplumun diğer katmanlarına şikayet eden ve toplum kesimlerini birbirine düşürme yönünde basit ve devlet geleneğimizle bağdaşmayan politikalar üreten bir siyasi iktidarı değil, verdiğinin üretim yoluyla kendisine fazlasıyla geri döndüğünün bilinci ile 'Helal olsun' diyebilecek gönül rahatlığına sahip bir siyasi iktidarı arzu etmektedir.

B Meral: "Ülkesini seven her insan, ülkesinin geleceği için fedakarlık yapmak zorundadır. Bu fedakarlığı siyasiler daha çok yapmalıdır."

- Bursa'da gerçekleştirilen seminerlere TÜRK-İŞ 2. Bölge Temsilciliği kapsamındaki Eskişehir, Kütahya, Afyon, Konya, Burdur, Isparta, Bilecik; 3. Bölge Temsilciliği kapsamındaki İzmir, Muğla, Manisa, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, Aydın, Uşak, Afyon şube yöneticileri katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptığı konuşmada, "Devletin vergi politikası adaletsiz" dedi.

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "Eskişehir Bölgesi Şube Yöneticileri Küreselleşme Sürecinde Çalışma Hayatı ve Yeni Yaklaşımlar Semineri 25-26 Mayıs 1996, İzmir Bölgesi Şube Yöneticileri Küreselleşme Sürecinde Çalışma Hayatı ve Yeni Yaklaşımlar Semineri 1-2 Haziran 1996 tarihlerinde Bursa'da gerçekleştirildi.

TÜRK-İŞ 2. Bölge Temsilciliğine bağlı şube yöneticilerinin katılımıyla Bursa'da düzenlenen "Küreselleşme Sürecinde Çalışma Hayatı ve Yeni Yaklaşımlar" konulu seminere katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral açılış konuşmasında son siyasî gelişmelere değindi, çalışma hayatının güncel sorunlarını değerlendirdi.

Türkiye'nin ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu ifade eden Meral, "Ülkemizde ciddi sorunlar var. Hükümet bozuldu, yeni hükümet gündemde. Ülkemizde siyasî bunalım, siyasî güvensizlik ortamı var. Ne yazık ki bunu yaratanlar siyasilerdir. Ülkesini seven her insan, ülkesinin geleceği için fedakarlık yapmak zorundadır. Bu fedakarlığı siyasiler daha çok yapmalıdır" dedi.

Genel Başkan Bayram Meral ülkenin sıkıntılı günlerinde hep "bordro mahkumu" çalışanların sorumlu tutulduğunu ve ekonomik darboğazın aşılmasında çalışanlardan fedakarlık istendiğini söyledi. 5 Nisan Kararları'ndan önce geniş halk kesimlerinin, emeklinin, memurun durumunun düzeltileceği, işsize iş bulunacağı vaadiyle işçilerden fedakarlık yapmalarının istendiğini söyleyen Meral, kendilerinin 100 trilyon liralık fedakarlık yaptığını, ancak bu paranın memura, emekliye, işsize değil vurgunculara, dolar tacirlerine, faizcilere gittiğini ifade etti. Meral konuşmasına şöyle devam etti: "İşçiyi önemsemeyenler son genel seçimlerde kaybettiler. Bizi görmeyenler yüzde 27'lerden yüzde 19'lara düştü. Bir parti ise barajı aşmakta zorlandı. Hem emekten yancayım diyeceksin, hem emeğe dirsek çevireceksin, hem benim köylüm, benim memurum diyeceksin ondan sonra da sıfır zammı vermeye çalışacaksın, 10 ay bizim başımızı yastığa koy-

mayacaksın, Allah'ın parmağı yok ki adamın gözüne soka çıkarar. İşte, şimdi de siz başınızı yastığa koymıyorsunuz."

Devletin vergi politikasının yanlış ve adaletsiz olduğunu söyleyen Meral, SSK kayıtlarına göre Türkiye'de 691 bin işyeri bulunduğunu, bunlardan 646 bininde işçi sayısının 9'un altında olduğunu, sendikali faaliyette bulunmadığı bu işyerlerinin tassaruf teşvik ve konut edindirme fonları ödemediklerine, devletten vergi, SSK'dan da prim kaçırdıklarına dikkat çekti. 9'un altında işçi çalıştıran işyerlerinin kayıtdışı ekonominin bir bölümünü oluşturduğuna değinen Meral, vergi gelirlerinin yüzde 64.1'inin çalışanlardan, yüzde 32'sinin serbest meslek gruplarından, yüzde 3'ünün de faizlerden elde edildiğini bildirerek, "İşte devletin belini doğrultamamasının nedeni budur" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, işçilerin vizite eylemleri vb. eylemlerinin Terörle Mücadele Yasası kapsamına alınmasına çalışıldığını dikkat çekerek, bu tür yasaların

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç: "Yeni yüzyılda insancıl değerler çerçevesinde, sosyal güvenlik hakları, aile kavramı ile birlikte ele alınmalı, yeni oluşan dünya düzeni insancıl değerleri geliştirmelidir"

Meclis'in gündemine gelmesi halinde işçinin yine Kızılay Meydanı'nı dolduracağını söyledi.

TÜRK-İŞ GENEL EĞİTİM SEKRETERİ SALİH KILIÇ'IN KONUŞMASI

"TÜRK-İŞ hareketinin bugün içinde bulunduğu şartlar itibarıyla tertiplemiş olduğumuz 9 bölgedeki Şube Başkanlıkları için yapmış olduğumuz toplantının üçüncüsünü yapıyoruz. Bu toplantımıza iştirakınızdan dolayı TÜRK-İŞ Konfederasyonu ve şahsım adına sizlere ayrıca teşkilatlarınıza teşekkürlerimi borç bilirim. Bunu söylerken mutlaka ki işçi hareketinin temel yapısını ve sendikal yapılandırılması bir insan fiziğine benzettiğimiz zaman ayakları temsilciler, diz ve belkemiğini şube başkanlıkları ve yöneticileri,

baş, göz ve kulağında merkez yöneticileri ve konfederasyonu oluşturur. İnsan nasıl fiziki yapısı itibarıyla ayakları üzerinde duruyorsa, bunu da işçi hareketinin yapısıyla bütünleştirdiğimiz zaman işçi hareketi de bu olgu içerisinde ayakları üzerinde durur. Bu nedenle biz de 17. Genel Kurul kararları doğrultusunda şube başkanlarına, ayrıca Samsun Eğitim Tesislerinde Sendikacılık ve liderlik seminerleriyle şube yöneticilerine, temsilcilerine, bölgesel olarak da işçi sağlığı iş güvenliği ve çevre seminerlerimize devam etmekteyiz. Bunu söylerken mutlaka ki değişen dünyaya şartları içerisinde emeğin, sermayenin, ticaretin paylaşıldığı küreselleşme yapısı içerisinde en çok etkilenen kesim çalışan kesimdir. Çalışan kesimin etkilenmesi yalnızca Türkiye'de değil dünyada da böyledir. Ama az gelişmiş ülkelerde ve gelişen ülkelerde ki sorunların daha tesirli olduğunu gör-

mezlikten gelemeyiz. Bunu ifade ederken mutlaka ki içinde bulunduğumuz şartları daha iyi noktalara getirebilmek için dayanışmanın, güç birliğinin hele hele endüstri çağını terkeden 20. yüzyıldan 21. yüzyıla girerken değer yargılarının değiştiği, kavramların geliştiği bir toplum yapısı gelişmektedir. Yeni yüzyılda insancıl değerlerin öne geçtiği, sosyal güvenlik haklarının yükselmesinin gerektiğinin, varlığına aile kavramı ile beraber bu insancıl değerlerle mutlaka yeni oluşan dünya düzeninin geliştirilmesinin şart olduğunu uluslararası strateji uzmanları ifade ederken, küreselleşme de emeğin, sermayenin ve ticaretin paylaşımında mutlaka ki gelişmiş ülkelerin ortaya koymuş olduğu ucuz işçilik ve emek sömürsü karşısında gelişmiş ülkelere karşı demokratik, örgütlü toplum yapısının oluşması için yavaş yavaş eğitimin de düşünsel olarak hayata geçirilmesini

kavram olarak üretmektedirler. Bunun hukuksal boyutuyla toplumsal boyutunu da 82. İLO toplantısında Genel Direktörün ortaya oyduğu bu bölümün karşısında evrensel iş hukukunun küreselleşme karşısında dün Galinin İstanbul'da yapmış olduğu beyanatta da küreselleşmenin haksızlık ve fakirleşmeyi yarattığı bunun karşısında ulusal değerlerden çok uluslararası değerlerle güçlendirilmiş bir toplumsal yapının geliştirilmesinin şart olduğunu ifade ediyorum. Biz de TÜRK-İŞ olarak mutlaka içinde bulunduğumuz sorunların farklı farklı sonuçları ile tesirleri var. Bellediyelerde aynı yaklaşımlar, bazı kamu işyerlerinde aynı yaklaşımlar, özel sektörde farklı yaklaşımlarla yasal boyutta, toplumsal boyutta, ekonomik boyutta olumsuzluklarla karşı karşıyayız. Bunu aşmak için mutlaka ve mutlaka dayanışmanın daha da güçlendirilmesi, bunun yanı sıra üst yapı kurumunu olan yasal bazda mücadelenin etkin bir şekilde verilmesinin zaruri olduğu bir dönemi yaşamaktayız.

Değerli arkadaşlarım, bunları ifade ederken 2,3 konuyu da ifade etmekten geçemeyeceğim. Çalışanların sorunlarına duyarlı olarak yaklaşmaya ve yaklaşılması konusunda uzlaşan bu dünya yapısı içerisinde Türkiye'nin konjonktürel yapısına baktığımız zaman önünü görebilecek bir Cumhuriyet başkanından, odacıya kadar kimse istikrarlı bir yapının oluşmadığını görmektedir. Bunun sebeplerinin içerisinde birinci ama istikrarınızı kazanın ondan sonra siyasal istikrarsızlığın sonucunda ekonomik istikrarsızlığın başgösterdiğini hep beraber görmekteyiz. 2 katrilyon iç borç, 73 milyar dolar dış borç, 1 katrilyon bütçe açığı en tehlikeli 20 milyar dolar bulan dış ödemeler dengesindeki dengesizlik. 1995 yılı Emniyet Genel Müdürlüğü istatistik raporlarına göre Türkiye'nin çekilmiş fotoğrafı olarak telakki edilen PKK teröründe % 50 gerileme, ideolojik cıkmalarda % 90 gerileme ama toplumsal yapıdan gerek bireysel tötürlerde gerekse örgütlü bir şekil-

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldıırım Koç seminerde "Dünyada ve Türkiye'de Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Değişim Yeni Sendikalar Anlayış" konusunda bir bildiri sundu.

de grevlerin, gösterilen ve yapılan eylemlerin % 90'lara çıktığı bir toplumsal rahatsızlığın tesbiti, Türkiye'nin konumu bu olmakla beraber bunun yanı sıra, ekonomideki olumsuzluğun siyasal istikrarla bütünleşmesi herhalde Türkiye'nin kaderi olmalı. Bunun alt yapısını oluşturan en önemli unsurdaki güven duygusunun zafı uğraması, güven duygusunu sarsan unsurların bir tanesi biz çalışanlar olarak, örgütlü toplumlar baskı grubu olarak güvenimizi layıkıyla yapamazsak mutlaka bu yolsuzluk, usulsüzlük ve gayri yasal şartlardaki çalışanların ve her yapının yanına kar kalması halinde Türkiye'de bu kaostan çıkışın zor olacağı kanaatini taşıyorum. Ama Türkiye bu kaosları aşmakla beraber işçi hareketinin de sorunlarının önüne geçmiş bir Türkiye'den geçmekteyiz. Demokratik kitle örgütleriyle siyasal partilerin aşgari müştereklerde biraraya gelmesi lazım. Türkiye'nin yapısal durumu bu. Ama buna reaksiyon göstermek ve buna benzer olaylara tepki göstermek demokratik kitle örgütleri olan bizim normal fonksiyonlarımızı ifade edebilecek özelleştirmenin içinde bulunduğu şartlara baktığımız zaman Sosyal Sigortaların içinde bulun-

duğu şartları aşmak için getirilen önerilere baktığımız zaman, işsizlik konusundaki tedbirlere baktığımız zaman bugün İLO'nun bu Haziran'daki gündeminde de bir teması istihdamla ilgili konudur. Bunun için ben de diyorum ki TÜRK-İŞ topluluğu olarak, sosyal sigortalar konusundaki ve özelleştirme konusunda, taşeronlaşma konusunda yapılanmanın karşısında mutlaka etkili v edayarılaşmamızı ortaya koymanın zamanı gelmiş geçmiştir. Sosyal sigortalar konusunda yapılan gürlüğe baktığımız zaman şu ana kadar İLO raporunun dışında herhangi bir şey yok. Ama talihsizlik, istikrarsızlığın bir örneğini göstermek için söylüyorum. Çalışma Bakanlığı iki gün önce bize bir yazı gönderdi. Yazıda diyor ki, sosyal güvenlik konusunda ve SSK konusundaki İLO'nun raporu konusunda düşüncelerinizi bildirin. Evvelki gün toplanan Bakanlar Kurulunda Ayfer Hanım çıktı, imzaya sunduk sosyal güvenlikle ilgili; Çalışma Bakanlığına soruyoruz, biz sevk etmedik diyorlar. Ama öneri olarak bu konudaki bütün Bakanlıklardan görüş ve düşünceleri alışıveriş yapmak için istenen bilgileri içermektedir. Bunun için sosyal güvenlikle ilgili yapılabilecek değişiklik konusun-

da biz diyoruz ki, mutlaka genç emeklilik konusu psikolojik ve toplumsal baskı için kullanılan unsur olarak telakki ediyoruz. Genç yaşta emekliliğe evet demiyoruz. Şu anda 1994 rakamları itibariyle 1.387.000 emekli var, ama bunun yanı sıra 34-44 yaş arasında emekli olan 81 bin kişi, % 5 oranında tekabül etmektedir. Ama kamuoyunda sanki % 50'nin üstünde bir genç emeklilik varmış gibi kanaat oluşturulmaya çalışılmaktadır. Biz de diyoruz ki şu anda aldığımız duyumlara göre 15-20 yıllık baskılar getirerek müktesep hakların korunmasına yönelik çalışmaların yapılmakta olduğunu ifade etmektedirler. Aynıca 9 bin gün sayısının herhalde 7200 de tutulması gibi birtakım çalışmaların yapıldığını ifade etmektedirler. Biz de diyoruz sosyal güvenlik sisteminin ve Sosyal Sigortalar Kurumunun mutlaka uluslararası normlara oturtulmasında yarar vardır. Ama kazanılmış hakların da korunarak istikrarlı, verimli ve emekli olduğu zaman emekli olan insanın da yaşam şartlarına cevap verebilecek niteliklerde bir ücretin tesbit edilmesi için istikrara kavuşturulmasında yarar vardır diyoruz.

Değerli arkadaşlarım, sağlık konusunda da başhekimlerimiz alınmasınlar ama entereşan birşey söyleyeceğim. Yanlış politikaların sonucudur. Ülek nasıl yönetilme konusunda istikrarsızlıkla karşı karşıyaysa aynı şekilde sosyal güvencilikte de yönetimdeki aksaklıklar. Tabii ki bunlar araştırmamız sonucunda ortaya çıktı. SSK'da 55. madde olarak görevlendirme var. 7200 hekim, hemşire ve sağlık personeli esas kadrosunda çalışmayıp daha güzel yerlerde Marmara Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi, İstanbul, Rize, Erzurum, Van'da kadrosu kendisi orada görevli. Çarpıklığı izah etmek mümkün müdür? Aynı şekilde hastanelerde başhekim sayısına baktığımızda 114 yataklı hastane olan SSK'da 1100 tane başhekim ve bahekim yardımcısı yönetiyor. Diyorum ki, başhekimlik müessesinin kaldırıl-

ması gerekmektedir. Hastane Avrupa yapmışsa biz niye yapmıyoruz diyoruz. Hekimlerinde yönetimde bulunabileceği bir istişari kurumla bunları olgunlaştırıp geliştirmekte yarar var. Bütün hadise yönetimdir. Bunun temelinde ne ILO raporundaki tesbit edilen ilkelere, ancak veri tabanı olabilir. Onun yanı sıra bu sosyal güvenlik sisteminin ve SSK'nın aslı saygı olan Genel Kuruluna onun yanı sıra da çalışma meclisinde toplanarak orada tartışılması gerekir. Bunu biz kendilerine aynı şekilde söylemekle beraber bunu sağlayacakları kanaatini taşımaktayız. Sosyal güvenlik sistemi mutlaka gözden geçirilsin ama kazanılmış haklar da korunarak. Bunun yanı sıra Başbakanla yapmış olduğumuz görüşmede dediği olumlu bir ifade vardı. Kendisine dedik ki emeklilik yaşını uzatacaksınız hem de zorunlu emekliliği getireceksiniz. Bu çelişen mantığı ortadan kaldırıp, zorunlu emekliliği kaldırdılar. Ayrıca bir ifadesi oldu, özelleştirme içerisinde işçinin hukuksal haklarını korunmasının kanaatini tesbit edemedim. dedi. Aynı şeyi söylüyoruz, şu anda iş görmezlik ödeneğini özelleştirme sonucunda alan 1500 kişi İşçi Bulma Kurumundan iş görmezlik ödeneğini müracaat edipte alan 1500 kişi. Bu nedenle bizim genel so-

runlarımızla beraber Türkiye'nin içinde bulunduğu şartların ağırlığı itibariyle Türkiye'de kaos vardır. Bu kaosu açacak demokratik kitle örgütlerinin rasyonel yaklaşımlarıyla kurtulacaktır. Bakın Parlementonun teşekkür tarzına, bu Türk çalışanı demokratik kitle örgütleri için talihsiz bir gelişmedir. Sermaye ağırlıklı teşekkül etmiş bir parlamentodur. Parlementoya saygımız olmakla birlikte, iç yapısını geliştirmek ve güçlendirmek, temsil kabiliyetimizi ve saygımızı artırmak için mutlaka tabandan tavana kadar mücadele etmek strateji ve şartlarını oluşturmak, yeni politikalara ihtiyaç vardır diyorum."

İzmir ve Eskişehir Bölgesi Şube Yöneticileri Seminerinde TÜRK-İŞ 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundakçı ve 2. Bölge Temsilcisi Yüksel Türemiş birer konuşma yaptılar. Seminerlerde Prof. Dr. Yusuf Alper "Sosyal Güvencilikte Yeni Gelişmeler ve Sendikalar", Prof. Dr. Fevzi Demir "Dünyadaki Değişim Sürecinde İşçi-İşveren İlişkilerinde Yeni Gelişmeler", Doç. Dr. Erdinç Yazıcı "Küreselleşme Sürecinde Sendikalar", TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç "Dünyada ve Türkiye'de Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Değişim Sürecinde Yeni Sendikacı Anlayış" konularında birer bildiri sundular.

TÜRK-İŞ YARGI ÖNÜNDE

MERAL :

**Burada bizler
değil, işçileri
sokaklara
dökenler
yargılanmalıdır**

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Üyeleri 1995 yılı toplu iş sözleşmelerinde yaptıkları haklı ve meşru eylemleri nedeniyle yargılanmaya başlandı.

21 Haziran 1996 günü ya-

pılan duruşmaya Genel Başkan Bayram Meral, Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu Üyeleri TÜRK-İŞ'in önünde toplanarak yürüyerek gittiler.

Tüm sanıklar adına sa-

vunma yapan Bayram Meral, "Biz demokratik hakkımızı kullandık, haklı ve meşru eylemler yapıldı. Burada bizler değil, işçileri sokaklara dökenler yargılanmalıdır" dedi.

SENDİKACILIK VE LİDERLİK EĞİTİMLERİ SÜRÜYOR

Konfederasyonumuza bağlı sendikaların şube yöneticilerinin kursiyer olarak katıldığı "SENDİKACILIK ve LİDERLİK EĞİTİMİ" seminerlerinin ikincisi 27-31 Mayıs 1996 tarihleri arasında, TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde yapıldı.

TÜRK-İŞ/ILO ortak eğitim projesi çerçevesinde yürütülen seminere 57 yönetici katıldı.

Beş gün süren bu seminerin birinci gününde Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç "Dünya'da ve Türkiye'de Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Değişim Sürecinde, Yeni Sendikal Anlayış", ikinci gün, Prof. Dr. Yıldız Pekşen, "İşçi Sağlığı ve İş Güvenli-

ği", üçüncü gün Doç. Dr. Adnan Tuğ "İşçi-İşveren-Hükümet İlişkilerinde Yeni Gelişmeler", dördüncü gün, Prof. Dr. Alpaslan Işıklı, "Türkiye'de Demokrati-leşme ve Sendikalar", beşinci

gün, Prof. Dr. Hasan Özyurt "Sosyal Devlet Uygulamaları, Tarihsel Gelişim ve Güncel Sorunlar" konularında dersler verdiler.

Çevre ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kastamonu ve Kırıkkale Seminerleri yapıldı

TÜRK-İŞ ile Çevre Bakanlığının ortaklaşa düzenledikleri "Çevre ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği" seminerlerinin Kasım ayına ait bölümleri tamamlandı. 5-7 Haziran tarihlerinde Kastamonu, 11-13 tarihlerinde Kırıkkale'de gerçekleştirilen seminerlere toplam 452 kursiyer katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Salih Kılıç**'in çalışma hayatının güncel sorunları konusunda görüşlerini ifade ettiği seminerlerde, TÜRK-İŞ Kastamonu İl Temsilcisi **Mehmet Çelik** ve TÜRK-İŞ Kırıkkale İl Temsilcisi **Zeki Şen** yaşanan çeşitli sorunlara dikkat çekerek, geçen dönemde olduğu gibi bu dönemde de sorunları TÜRK-İŞ'in öncülüğünde aşacaklarını söylediler. Kırıkkale'deki seminere katılan TÜRK-METAL Sendikası Genel Sekreteri **Özbek Karakuş** bir konuşma yaparak görüşlerini dile getirdi.

Yol-İş Sendikası eğitim salonunda yapılan Kastamonu seminerinde; **Doç. Dr. Yasemin Beyhan** "Çalışma Hayatında Beslenmenin Önemi", **Mesut Taşçı** "Çevre ve İnsan", **Doç. Dr. Nizamettin Aktay** "İş Hukuku ve Yükümlülükler", **Prof. Dr. Yıldız Pekşen** "Mesleki Riskler ve Korunma", **Ahmet Şen** "Sosyal Güvenlik ve SSK Uygulamaları",

Salih KILIÇ

Dr. Celal Emiroğlu "İşyeri Sağlık Hizmetleri - Kazalar ve İlk Yardım", **Özcan Karabulut** "Özelleştirmenin Çalışanlar Açısından Önemi", **Sabahattin Dertli** "İşyeri Sağlık Hizmetleri ve İşçi Sağlığı Kurulları" konularında birer tebliğ verdiler.

Türk-Metal Sendikası eğitim salonunda YOD-ÇEM'in de katkısı ile yapılan Kırıkkale seminerinde; **Dr. Şule Ilıcak** "Mesleki Riskler ve Korunma Yolları"- **Özcan Karabulut** "Küçük İşletmeler ve Sorunları", **Ahmet Şen** "SSK Mevzuatı ve Uygulamalar", **Sabahattin Dertli** ve **Ali Saraç** "Uygulamada Teftiş, Kurullar ve Yükümlülükler", **Dr. Celal Emiroğlu** "İşyeri Sağlık Hizmetleri ve İşyeri Hekimliği", **Prof. Dr. Yasemin Beyhan** "Çalışma Hayatında Beslenmenin Önemi" konularında geniş bilgiler verdiler. Ayrıca YODÇEM Müdürü **Metin Gömceli** Kırıkkale seminerine katılarak görüşlerini dile getirdi.

İŞÇİ SENDİKALARININ GÖREVİ II

Mustafa BAŞOĞLU
SAĞLIK-İŞ Sendikası
Genel Başkanı

TÜRK-İŞ Dergisi'nin Ocak-Şubat 1996/309-310 sayısında yayınlanan SENDİKANIN GÖREVİ başlıklı yazımın içeriğinin yanlış değerlendirildiğini, yapılan uyarılardan anladım.

Ben, o yazımda sendikaların birinci derecede öncelikli görevlerinin üyelerinin haklarını korumak ve geliştirmek olduğunu, bunun Anayasa ve öteki mevzuatla belirlendiğini, bazı çevrelerin bilinçli olarak "ücret sendikacılığı" yapılmamasını, sendikaların başka işlerle ilgilenmelerini telkin ve tavsiye ettiklerini, bu düşüncenin sendikaları bilerek amaçlarının dışına itmeye yönelik olduğunu vurgulamak istedim.

O yazımda, işçi sendikalarının toplu iş sözleşmesi yapmanın dışında başka konularla ilgilenmemelerine ilişkin değerlendirme yoktur.

Hemen belirtmeliyim ki, şüphesiz işçi sendikaları, çalışma şartlarını düzenleyen mevzuatla, üyelerini doğrudan ilgilendiren vergi, konut, sağlık, sosyal güvenlik ve benzeri sosyal içerikli konular, ayrıca ülkenin ve toplumun sorunlarıyla da ilgilenirler, esasen ilgileniyorlar.

Anayasa, sendikaların çalışma alanını, üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek olarak belirlemiş, böylece yetkilerine sınır koymuştur.

Anayasa işçi sendikalarına tanıdığı hakkı, işveren sendikalarına da tanımıştır.

İşçi ve işveren sendikalarını aynı kefeye koymak,

aynı yetki ile donatmak doğru değildir.

Çünkü, işveren sendikaları toplu iş sözleşmesi ile işveren üyelerine zammak gibi bir konumda değildirler. Bu sendikalar, hiç şüphesiz kendi üyelerinin yatırım, vergi, teşvik, ithalat, ihracat ve benzeri konulardaki haklarının korunup geliştirilmesine çalışırlar, bu da elbette onların hakkıdır.

İlgilenenler bilirler ki, işçi sendikaları, haksızlıklara karşı kurulur, bu amaçla mücadele ederler.

Burada önemli olan sendikaların terk ve ihmal edemeyecekleri birinci görevlerinin üyelerinin çalışma ve geçinme şartlarını doğrudan içine alan toplu iş sözleşmesi, dolayısıyla "ücret ve ona bağlı sosyal hakları", günün şartlarına uygun hale getirme çalışmalarıdır.

"Ücreti bırakın, öteki işlere bakın" anlayışı doğru değildir. Doğru olan bu telkin ve tavsiyelerin etkisi altında kalmamaktır. Çünkü zaman zaman bazı sendikaların yöneticileri de işveren ve ona yakın çevrelerden gelen bu telkin ve tavsiyelere uygun düşünce üretmeleridir.

İşte ben, özel olarak bu düşüncede olanları uyarıma çalıştım.

Sendikalar, hem üyelerinin ekonomik ve sosyal haklarını koruyup geliştirecek, hem de ülkenin ve toplumun sorunlarıyla yakinen ilgilenip, gerektiğinde demokratik mücadelelerini vereceklerdir.

REFAHYOL PROTOKOLÜ YENİLİK VADETMIYOR

Prof. Dr. OĞUZ OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

Koalisyonlar ve protokolleri birbirini izliyor. Merkez sol - merkez sağ koalisyonlarından sonra merkez sağın iki partisnin koalisyonuna tanık olundu. Şimdiki ise islamcı sağla merkez sağ koalisyonu kuruluyor. Sistem karşıtı görüntü vermeye dikkat eden islamcı sağın büyük ortak olarak girdiği -bu yazının yazıldığı anda henüz güven oyu almamış- bu koalisyonun farklı bir protokolü ve programı olması beklenirdi değil mi? Oysa herşeyin görüntüde kaldığı anlaşılıyor. Sıkı bir karşılaştırma, 1991 sonrası koalisyonlarından olumlu anlamda en radikal sosyal programa sahip olanın 1991-1993 döneminde görev yapan Demirel-İnönü hükümeti olduğunu gösteriyor. Kuşkusuz icraat, programın gerisinde kalıyor genellikle. Ancak bugün kurulma durumunda bulunan koalisyonun henüz protokol düzeyinde dahi topluma hiçbir umutlu gelecek vaadi veremediği görülüyor.

Hükümet programının ve icraatının genel bir

habercisi olan koalisyon protokolünün ekonomi politikaları olarak neler öngördüğüne bakmak yeterli bir fikir verecektir.

Mevcut liberal kapitalist düzenin sözümona alternatifini görüntüsü veren RP'nin imzaladığı bu protokol, ekonomi politikalarını bölümüne şu cümleyle başlıyor: "Ekonomide güven ortamının tesisi ve serbest piyasa ekonomisinin tüm şartlarını sağlayacak ortamın gerçekleştirilmesi ana hedeftir". Bunun eski koalisyon protokollerinden bir farkı yok. Yeni-sağ ve yeni-liberal anlayışların uzantısında. Peki RP'nin farkı nerede?

Ekonomi politikalarının ikinci (ve son) cümlesi de şöyle: "Ekonomik kalkınmada temel esastır ekonomisinden üretim ekonomisine geçiş olacaktır". Çok güzel. Sınırım Türkiye'de bugün buna karşı çıkan herhangi bir siyasal parti de bulunmuyor. Ama bu konuda kısa vadeyi kurtarma peşinde sürüklenip duruyor hükümetler. Yeni koalisyon daha kararlı bir irade ve daha güçlü iktisat politikası araçları mı

kullanacak acaba? Bunun için öngördükleri önlemlere bakmak gerekecek.

Ekonomik istikrara yönelik tedbirler bölümünde, önceki koalisyonların programlarında yer almayan hiçbir yeniliğe rastlamak mümkün değil. "Enflasyonla ciddi bir mücadele, gerçekçi kur politikası, adaletli vergi düzeni, altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi" gibi klişeleri geçelim. "Yabancı sermaye konusunda liberal politikalar uygulanacaktır" veya "teşvik politikaları Gümrük Birliğinin gerektirdiği rekabete uyumu sağlayacak şekilde uygulanacaktır" gibi Erbakan Hoca'nın altına imza attığı (ve basın toplantısında gerinerek okuduğu) cümleler RP'nin "adil ekonomik düzen"inden alınmış olmaktan ziyade yabancı sermayeye ve ticari partnerlerimize güvence vermeye ayarlanmış gözüküyor. Bu cümleler, ayrıca, bir önceki Anayol Koalisyon protokolünde aynen yer alıyor. (s. 5). Kobi ve Ar-Ge ile ilgili teşvik politikaları da önceki

protokolden aynen nakledilmiş.

Bir diğer benzerlik de vergiyle ilgili: "Üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilecektir" deniliyor. Bunun anlamı, emek ve sermaye üzerindeki vergiler (gelir ve kurumlar vergileri) azaltılarak tüketim vergilerine yüklenilecek demek. Emek üzerindeki vergilerin azaltılmasına diyecek yok; bu, 20 yıldır söylenip de yapılamayan bir söz. Ama emek üzerindeki vergi yükünün azaltılması ancak emeğe yenden yansımayacak vergilerle yükün sermayeye kaydırılmasıyla mümkün. Oysa protokolda en çok emeğe yansıyan tüketim vergilerine doğru bir yük transferi olacağı kastediliyor. Doğrusu ANAYOL protokolü (ve programı) bunu daha dürüstçe ifade ediyordu. Aynen şöyleydi: "Üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilerek tüketim üzerinden alınan vergilere ağırlık verilecektir" (s. 4) Peki tüketim vergilerine daha ne kadar ağırlık vereceksiniz? Bunun ağırlığı zaten % 65'i bulmuş durumda! Tüketim vergilerinin vergi yükünü çok gayriadil bir biçimde dağıttığı ve az kazanana yüksek, çok kazanana hafif vergi baskısı yaptığı biliniyor. Hoca'nın "adil vergi düzeni"nin aracı tüketim vergileri mi olacak-

tı? Bazıları için büyük hayal kırıklığı olabilir; ama bir düzen ve sermaye partisinden daha fazlası esasen beklenebilir miydi?

Özelleştirme başlığı altında ise şunlar yazılı: "Devletin ekonomide ticari ve üretici faaliyetleri yerine asli fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve altyapı yatırımlarına zaman ve kaynak sağlamak amacıyla özelleştirme faaliyetlerine hızla devam edilecektir". Refah Partisi'nin KİTlerin özelleştirilmesindeki "farklı" tavrı nerede kaldı dersiniz, yanıtı açık: Muhalefette kaldı! Peki ama devletin asli fonksiyonları arasında **sağlık ve eğitim** niçin yer almıyor diyenleri daha büyük düş kırıklıkları bekliyor. Tıpkı Anayol programında olduğu gibi Refahyol programında da bu alanlarda devletin işlevlerini sınırlayıcı öneriler dikkat çekici. Nitekim, "vakıf üniversitelerinin kurulması teşvik edilecek" (ne de olsa vakıf bir islami kurum diyenler yanılırlar; Türkiye'de özel üniversiteler sadece bu kanalla kuruluyor); "Özel üniversitelerin kurulması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır" (Bunlar aynen Anayol protokolünde de yazılıydı).

Peki ya **sağlık**? "Sağlık sigortası sisteminin yaygınlaştırılmasına paralel

olarak hastaneler özelleştirilecektir. Prensip olarak herkesin prim ödeyeceği sağlık sigorta sistemine aşamalı bir şekilde geçilecek, prim ödeme gücü olmayanların primi devletçe kurulacak bir fon tarafından karşılanacaktır" Bu ifadelerin neredeyse kelimesi kelimesine Anayolun kuruluş belgelerinde de yer aldığını ve bu sağlıkta özelleştirme programının Özal döneminden itibaren adım adım yürürlüğe sokulduğunu bilmem eklemeye gerek var mı? Kuşkusuz olanlar **sosyal güvenlik** programına bakabilirler. Gene Anayol'da olduğundan farklı düzenlenmeyen bu program da sosyal güvenlik kuruluşlarına devlet katkısını öngörmemekte, hatta tam tersine bunların, "hizmetlerini, kendi finansman imkanları ile karşılamaları, karşılığı ödenmemiş sigorta hizmetleri verilmesinden kaçınmaları" önerilmekte ve "aynıca çalışanların emeklilik işlemleri ve tasarrufları özel sigorta şirketleri ve özel emeklilik fonları aracılığı ile yürütülmesi özendirilecektir" denilmektedir. Ezcümle, "çalışan sınıflara karşı saldırıya ara verilmeyecektir" şeklinde tercüme edilebilecek bir sınıf programıdır karşımızda duran.

Devletin yeniden yapılandırılması başlığı altın-

da yazılanlar, Refah Partisi'nden hâlâ piyasa karşısı ve sosyal devlet yönü bir icraat bekleyenleri en küçük bir duraksamaya kapılmadan yanıslayacak türden: "Devletin yeniden yapılanmasında hizmetin gerekli kıldığı büyüklükte verimli bir devlet yapısına geçilmesi temel hedefimizdir. Bu itibarla, devletin ekonomik faaliyetlerden çekilmesi, aslı görevlerine dönmesi ana kuraldır. Herkes devlet hizmetlerinden yararlandığı ölçüde bedel ödeyecektir". Satır aralarını okuyalım: Liberal anlayışların uzantısında devletin küçültülmesi programına devam edilecektir denilmekte öncelikle. Oysa, bölüşümü düzelten bir sosyal devlet anlayışı devletin müdahale alanını kaçınılmaz olarak genişletmek zorunda. Nitekim gelişmiş kapitalist ülkelerde kamu harcamalarının milli gelir içindeki payı Türkiye'dekinin iki katı dolayında bulunuyor. Türkiye'nin kısılabileceği sosyal kamu harcaması, küçültülebileceği boyutta bir devlet yapısı esasen bulunmuyor. Çarpıtılmaya çalışıldığının aksine, Türkiye'de devlet olgun kapitalist ekonomilerdekilere göre çok daha küçük boyutta. Bunun daha neyini kısacaksınız? Öte yandan, "kamu hizmetlerinden yararlandığı ölçüde bedel ödemek" ne demek?

Kamu hizmetlerinin bedeli vergilerle ödenir. Devlet doğru dürüst vergi toplayamıyor diye, ücretliler gibi vergi gelirlerinin büyük bölümünü karşılayan kesimleri bir kez daha cezalandırmak ne demek oluyor? Yani ücretliler hem vergilerin en büyük bölümünü ödeyecekler, hem de eğitim gibi sağlık gibi kamusal olması gereken hizmetler için ayrıca "yararlanma" karşılığı "bedel" ödeyecekler. Bu ne kadar hakça? Bu nasıl adil düzen?

Bir sınıfsal saldırı programı olan Refahyol Protokolünün bir de ikiyüzlü yönü var. Bunun ayırdına varmak için bu protokolde bir de "devletin şeffaflaşması ve yolsuzlukla mücadele" bölümünün yer alabildiğini belirtmek, bu Koalisyonun hangi şartlarda kurulduğunu bilenler için herhalde yeterli olacaktır.

Refahyol olayına buraya kadar yapıldığı gibi protokol veya program temelinde bakıldığında geçmiş hükümet modellerinden pek farklı bir görüntü vermediği saptaması yapılabilmektedir. Adeta, "yoktur birbirimizden farkımız, ama biz Osmanlı Bankasıyız" reklam tekerlemesini çağrıştıran bir durumla karşı karşıyayız. Refah Partisi'nin sonunda bir sermaye partisi kimliğini taşıması bu yorumla uyumludur da.

Ancak bu doğru saptamayla yetinmemek gerekiyor. Yoksa RP'nin gerçek yüzünün ancak bir tarafını görmüş oluruz. RP ile merkez sağ partiler arasında hiçbir anlamlı ayırım olmadığı gibi tehlikeli bir yoruma da gidebiliriz.

Bir kere, protokol veya programın çok fazla anlam ifade etmediği çünkü uygulanmadığı yönünde bir görüşe RP'nin de sahip olduğunu düşünmek için çok sayıda neden var. Dolayısıyla RP, imzaladığı Refahyol protokolüne rağmen, kendi bildiğini okumaya çalışacaktır. Bir yıllık bir iktidarı hedefleyen bu gizli program, aslında emekçilerin gözünü boyamayı ana ilke edinen popülist bir veçhe taşıyacaktır. Ancak bu da, hiçbir tutarlılığı olmayan "adil ekonomik düzen" programının bir parçası olmayacaktır.

İkincisi, ekonomik istikrarı sağlayamayacağına, tersine popülist bir programla bunu azdıracığının farkında olan koalisyonun RP cephesi, "manevi" değerleri öne çıkaran ve bu yolda kadrolaşmaya hız veren bir icraat biçimi sergilemeye çalışacaktır.

Kuşkusuz bütün bunlar güven oylamasının sonucuna bağlı. Ancak teyak-kuz halinde bulunmakta da yarar var.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarını sürdürüyor. İşçi temsilcilerinin tüm çabalarına karşın, işveren ve hükümet temsilcilerinin çoğunlukta olduğu bu yapıdan, milyonlarca sendikasıız işçiyi ilgilendiren bu önemli konuda olumlu kararların çıkması olası gözüküyor. Hatırlanacağı gibi, 1986 yılında Yıllık Program'da belirli işkollarında asgari ücretin kaldırılması önerisi yer almıştı. TİSK ise, asgari ücrette farklı uygulamada sınır kabul edilen 16 yaşın 25'e çıkarılmasını istiyor.¹

Türkiye'de olduğu kadar dünyanın birçok diğer ülkesinde de önemi giderek artan bir sorun kaynağı, eve-iş-verme sistemi içinde evde çalışma uygulamasının yaygınlaşmasıdır. Bu konuda yapılan gözlemler ve araştırmalar, evde yapılan çalışmada ödenen parça başı iş ücretinin, net asgari ücretin bile altında kaldığını göstermektedir.

İşverenler, özellikle tekstil gibi Türkiye'nin rekabet gücünün olduğu işkollarında eve-iş-verme uygulamasını önümüzdeki yıllarda daha da yaygınlaştıracaktır. Net asgari ücretin bile altında bir toplam işgücü maliyetiyle evlerde mal üretilbilme olanağı bulan işverenler, brüt asgari ücretle veya daha yüksek işgücü maliyetiyle işçi çalıştırmaktan kaçınacaktır. En azından, yalnızca yasal haklarını kullanmak isteyen veya sendikalaşarak toplu iş sözleşmesi aracılığıyla yasadaki hakları aşmak isteyen işçilerin önüne eve-iş-verme siste-

minde çalışanların kabul edildiği koşullar çıkarılacaktır.

Bu koşullarda tüm sendikaların ve özellikle de eve-iş-verme sisteminin yaygın olduğu ve yaygınlaştığı işkollarındaki sendikaların görevi, eve-iş-verme sistemi içinde çalışan işçilerin (1) işçilik bilincini kazanmalarına, (2) yasalardaki ve uluslararası sözleşmelerdeki haklarının bilincine varmalarına ve kullanmalarına, (3) çeşitli biçimlerde örgütlenmelerine yardımcı olmak ve öncülük etmektir.

Bu konuda kullanılabilecek hazır bir araç, ILO'nun Türkiye tarafından onaylanmış olan 26 sayılı Asgari Ücret Tespit Mekanizması Sözleşmesi'dir. Bu Sözleşme, eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar için de asgari ücretin tespit edilmesini zorunlu kılmaktadır. Halbuki Türkiye'de böyle bir uygulama yoktur.

Türkiye bu Sözleşmeyi onaylayarak, uygulama yükümlülüğü altına girmiştir. Günümüzdeki görev, bu konuda gerekli girişimlerde bulunarak, gerekçi uygulamaya geçilmesini sağlamaktır.

TÜRK-İŞ bu konuyu 1993 yılından itibaren Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na ve ardından ILO'ya bildirmiştir. ILO'nun 1995 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Standartların Uygulanması Komitesi'nde Hükümetimiz bu konudaki yanlış tavrı nedeniyle eleştirilmiştir. ILO'nun 1996 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı'na sunulan Uzmanlar Komitesi Raporunda da Hükümet, eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar için asgari ücret tespit etmediği ve uygulamadığı için eleştirilmektedir.

Eve-iş-verme sisteminin öncelikle bu yöntemle çalışanların yoğun bir biçimde sömürülmesinin bir aracı olmasını ve ayrıca işyerlerinde çalışan ve özellikle sendikalaşan işçilere karşı kullanılmasını önlemenin ilk adımı, bu nitelikteki çalışmanın resmi kayıtlara geçirilmesi ve asgari ücretin bu işçiler için de uygulanmasıdır. Bu konuda elimizde kolaylıkla kullanılabileceğimiz bir ILO Sözleşmesi vardır. Eve-iş-verme sistemi içinde çalışanların örgütsüzlüğü düşünülürse, bu konudaki görev, öncelikle sendikalara düşmektedir.

¹ "Asgari ücretin yaş olarak farklılaştırılmasında... 16 değil, 25 yaş esas alınmalıdır." TİSK, "TİSK'in Çalışma Hayatına İlişkin Görüş ve Önerileri." İşveren Dergisi, Mart, 1996, s. 29.

ÖZELLEŞTİRME ve SAĞLIK POLİTİKALARI

Piyasa mekanizmasının her şeye en iyi çözüm getireceği düşüncesinin en etkili savunucusu Adam Smith (1723-1790) olmuştur.

Smith'e göre, serbest rekabet piyasasında bireysel çabaları herkesin mutluluğuna dönüştürebilecek olan bir "görünmeyen el" vardır; yeter ki devlet veya piyasa mekanizmasına yabancı başka bir unsur müdahalede bulunarak işleri bozmasın. Smith, bunu şöyle dile getirmiş: "Birey, kendi çıkarını gözetirken toplumun çıkarını sağlar. Doğrudan doğruya toplumun çıkarını sağlamaya yönelse, bu kadar başarıyla gerçekleştiremez."¹

Günümüzde bu görünmeyen elden başka bir görünmeyen elin daha var olduğu ileri sürülmektedir. Bu ikinci görünmeyen elin kâşifi Amerikalı iktisatçı Milton Friedman'dır. Friedman'a göre, "Politikada, Adam Smith'in görünmeyen eli ile karşıt doğrultuda işleyen bir görünmeyen el vardır. Yalnızca genel çıkarı sağlamak için çaba gösteren bireyler, sağlamak niyetinde olmadıkları bir özel çıkarı sağlamak doğrultusunda yönlendirilirler."² Yani, iyi niyetler, niyet edilenin karşısına dönüşen uzantıları ve etkileri dolayısıyla, kötü sonuçlara yol açmaktadırlar.

Bu görünmeyen ellerin işlevlerine inanınca, geride, bireysel çıkar yolunda sarfedilen çabalardan başka güvenilecek bir şey kalmıyor. Zira, Friedman'ın görünmeyen eli toplumsal amaçlı çabaları bireysel çıkara kanallılaştırırken, Smith'in görünmeyen eli, bireysel çıkar için sarfedilen çabaları toplumsal yararara dönüştürmektedir.

Eski ve yeni liberaller, görünmeyen ellere iman etmiş oldukları için, her şeyin onların insafına terkedilmesinden yanadırlar. Bunun için gerekli ilk adımlardan birisi özelleştirme- dir. 70'li yıllarda kabaran yeni liberal dalganın iktidara getirdiği Reaganların, Thatcherlerin ve onların benzerlerinin ve uzantılarının yapmak istedikleri de bu olmuştur.

Liberal Ütopya

Oysa, liberalizmin önerdiği modelin, gerçek yaşamla ilgisi olmayan bir ütopya olduğu, bir çok kere denenmiş ve görülmüştür.

Prof. Dr. ALPASLAN IŞIKLI

Her şeyden önce, modelin özünü oluşturan serbest rekabetin ancak bazı ders kitaplarında yer aldığı; rekabetin sonucunda tekelleşmenin doğuşunun kaçınılmaz olduğu iyice anlaşılmıştır.

Serbest rekabet ve piyasa tutkunlarının bir diğer savı da bu yolla ekonominin yönetiminin tüketicilerin oylarına terkedilmiş olduğu, dolayısıyla siyasal demokrasinin temeli olabilecek bir ekonomik işleyişin sağlanabileceği noktasında yoğunlaşmaktadır. Bunlara göre, tüketiciler piyasada "özgürce" karar verirken, ekonominin yönetimine temel olan kararların oluşumuna katılmaktadırlar.

Bu noktada unutulana veya unutturulmak istenen husus, satınalma ile ilgili kararlarda bireylerin iradelerinin eşitlik içinde rol oynamakta oluşudur. Eğer bu, ekonomi alanında demokrasi ise herkesin eşit olarak değil, satınalma gücü oranında katıldığı bir demokrasidir; dolayısıyla demokrasi değildir.

Liberalizmin Yumuşak Karnı

Liberal ütopyaların gerçek yaşamla çelişkisi, en çok ve en önce sağlık alanında kendisini göstermektedir.

Sosyal dayanışma ve sosyal güvenlik kurumlarını çökerten ve insan sağlığını görünmeyen ellerin insafına terkedilen politikaların sonuçları, dünyanın en zengin ülkesi ABD'de bile gözlenmesi mümkün olmayan boyutlara erişmiştir. "ABD'de bencilliğin inanılmaz boyutunu gene Reagan sayesinde görebiliyoruz. Reagan başkan olur olmaz sokağa atmaya- lım da besleyelim mi? diyerek tüm darülaceze ve tımarhane türü bakımevlerini boşaltmış. Gerekçesi ise, içindekilerin tembel birer asalak olması imiş. Sonuç, San Francisco'dan New York'a tüm büyük kentlerde belli başlı caddelerin kaldırımlarında yaşayan 'evsizler'."³

İngiltere'deki Thatcherist politikaların iflası da en önce sağlık alanında görülmüştür. Son zamanlarda İngiltere'de sürdürülmekte olan seçim kampanyalarının ana temasını sağlık oluşturmaktadır. Tüm beyin yıkama çabalarına karşın, İşçi Partisi'ne yönelen desteğin te-

mel nedeninin de Muhafazakarların sağlık politikalarının iflası olduğunda kuşku yoktur.

Bu örnekler artırılabilir. Ancak, fazla uzaklara gitmeye gerek yok. Ülkemizde de 1992 seçimlerinde Séguéla'ya varıncaya kadar ANAP'ı kurtarmak için seferber olan tüm unsurların yenilgiye uğratılmasında, Demirel'in ünlü "yeşil kart" temasının çok etkili ve belirleyici bir rol oynamış olduğu yadsınamaz.

Kuşkusuz, genel olarak ve özellikle sağlık alanında özelleştirmenin mevcut sorunların çözümüne bir katkı getirmeyeceği, üstelik sorunları daha da ağırlaştıracağı görüşünde olmak, kamu kesiminin kusursuz olduğu görüşünü taşımak anlamına gelmez. Elbette ki mevcut kamu kesiminin ve kamu işletmeciliğinin sayısız kusurları vardır. Ancak, bu kusurları ortadan kaldırmak için çalışmak başka şeydir, kamu kesimini ortadan kaldırmak başka şeydir.

Ayrıca, unutmamak gerekir ki bugün kamu kesimine karşı sürdürülen tek yanlı saldırıların pek çoğu, geçerli bir dayanaktan yoksun boş propagandalardan ibarettir ve çoğu kez kamu kesiminin kusuru olarak ileri sürülen olguların bazıları gerçekte bu kesimin üstünlüğünün ifadesidir. Örneğin, devlet hastanelerinde uzun kuyrukların bulunduğundan çok şikayet edilir. Doğrudur. Ancak, unutmamak gerekir ki insanlar, ulaşma umudunu taşıdıkları şeyin kuyruğunda beklerler. Özel hastanelerde kuyruk olmaması, oralarda hizmetin kusursuz veya daha az kusurlu olmasının değil, yurttaşların çoğunluğunun gücünün aşan bir fiyat politikası uygulanmasının sonucudur. Dar gelirli çoğunluk, sağlık sorunlarının çözümünü bakımından bütün kusurlarına rağmen devlet hastanelerinden başka başvuracak kapı bulamadığı için bu kuyruklar uzamaktadır. Bu kapıların kapanması halinde de gideceği yerin özel hastaneler olmayacağı daha şimdiden belli olmuştur. Bu durumda, sağlık sorunlarının çözümü için bir takım şarlatan medyumlara, üfürükçülere... kısacası geçmişin karanlık dönemlerine özgü çarelere başvuranları kınamamak gerekecektir.

Serbest Rekabetin Sağlıkla Çelişkisi

Liberal politikaların iflasla sonuçlanması en önce sağlık alanında görülmesinin nedenleri, bu politikaların özünü oluşturan serbest rekabet olgusunun -genelde taşıdığı ütöpik niteliğin yanı sıra- sağlık alanında haya-

ta geçirilmeleri bakımından ortaya çıkardıkları bazı özel çelişkilerde aranmalıdır. Sağlık alanının kendine özgü koşulları, serbest rekabet kurallarının işlemlerini olanaksızlaştıran bazı özel güçlükler ve dolayısıyla bazı ek nedenler içerir. Bu çelişkiler, özellikle, ABD'deki Reaganist uygulamaların sağladığı somut deneyimlerin ışığı altında özetle şöyle belirlenmektedir:

1. Sağlık ve tıp hizmetleri kaçınılmaz olarak oligopolistik niteliklidir. Kamusal sağlık hizmetleri tümüyle topluma yöneliktir. Mevcut hastanelerle rekabet etmek üzere yenilerini kuracak müteşebbisler bulunamaz. Yoksul kentsel alanlarda ve kırsal alanlarda alternatif bakım olanakları yaratmak kolay değildir. Dolayısıyla, özelleştirme yapıncaya, rekabet sağlanacağı için sağlık hizmetlerinin ucuzlaması beklenmemelidir. Çünkü genel olarak tekelleşme eğilimi içinde olan rekabete dayalı piyasanın bu özelliği, özellikle sağlık alanında kendisini gösterir ve fiyatları -hayal edilenin tersine- serbest rekabet kuralları değil monopolleşmeye dönük oligopolleler belirler.

2. Tıbbi bakım alanında, tüketicilerin "ürün" hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. Ancak uzman olanların bilebileceği araç ve gereçlerin ve tüketicinin ölçmesi mümkün olmayan bir bilgi ve deneyimin kullanıldığı sağlık hizmetlerinde tercih, dış görüşüne göre yapılır.

Çoğu zaman, sağlık hizmetleri alanında "pahalı olduğuna göre iyidir" ölçütü egemen olur. Sağlık hizmetlerinin bu özelliği dolayısıyladır ki sağlık alanında özelleştirmeye gidilmiş olan ülkelerde, hekimlik ahlakı açısından kabulü olanaksız durumların ortaya çıktığına dair bazı gözlemlerin aktarıldığına tanık olmaktadır. Örneğin, 1986'da yayınlanan bir "araştırmaya göre sezeryanla doğum oranı, Britanya'da % 10 iken, bu oran Brezilya'da %75 civarındadır".⁴ Oranlar arasında bu önemli farkın nedeni, herhalde, sağlık alanında izlenen politikaların farkıyla açıklanabilir. İki ülke arasında, bu açıdan önem taşıyan fark, Brezilya'da sağlık hizmetlerinin köklü bir biçimde özelleştirilmiş olması, buna karşılık Britanya'da neo-liberal iktidarların tüm özlüm ve çabalarına rağmen, bunun, özellikle söz konusu araştırmanın yapıldığı tarihte, sınırlı ölçüde sağlanabilmiş olmasıdır.

3. Sağlık alanında, görece olarak, fiyat karşısında esnek olmayan bir talep söz konusudur. Yani, sağlık hizmetlerinde fiyat ne kadar artsa da talebin sabit kalması eğilimi yüksek-

tir. Normal olarak herkes, kendi sağlığı için veya yakınlarının (örneğin çocuğunun) sağlığı için parasının tamamını ve tüm malvarlığını vermeye hazırdır. Bu nedenle, sağlık alanında faaliyet gösteren özel müteşebbisler, sağladıkları hizmetlerin karşılığı olarak diledikleri fiatı istemekte geniş bir serbestliğe sahiptirler.

4. Sağlık hizmetlerinin maliyeti, yaşlılar, yoksullar, kronik hastalar bakımından, diğeri insanlara göre daha yüksektir. Bu tür kategorilere dahil olanlar, sağlık hizmetlerine en çok gereksinim duymalarına karşı en düşük satınalma gücüne sahip kesimi oluştururlar. Özel müteşebbisleri, bu tür yüksek risk grubuna giren tüketicilere yönelik hizmet sunmaya teşvik eden, piyasa kurallarına göre geçerli hiç bir neden yoktur. Dolayısıyla, piyasa mekanizmasının "herkese ihtiyacına göre" ilkesinin tersi doğrultuda işleyen içsel mantığı, sağlık alanında çok daha belirgindir. Satınalma gücü düşük, fakat sağlık hizmetlerine yönelik gereksinimleri yüksek olan bu insanların sorunları, kamusal destek ve teşvik olmadan çözüme kavuşturulamaz.

5. Sağlık hizmetleri sunanların, pahalı teknolojilere yatırım yapmakla risk üstlendikleri, çoğu kez geçersiz bir iddiadır. Zira, konunun uzmanı olanların, kullanılan teknolojinin isabetli teşhis veya başarılı tedavi için gerekli olduğu konusunda hastaları ikna etmesi genellikle zor değildir. Sağlık alanının insan yaşamı gibi temel bir konuya ilişkin olması, satın alınan malı değerlendirirken örneğin deterjan tüketicisi gibi "sınama yanılma" yönteminden yararlanmayı olanaksızlaştırır. Bu alanda sunulan hizmet konusunda değerlendirme yapabilmek için, çoğu hallerde, uzmanlığa güvenmekten başka yol yoktur. Dolayısıyla, yatırımın kârlılığı geniş ölçüde, güvence altındadır.

"Sonuç olarak, sağlık hizmetlerinde rekabete dayalı sistemin işleyişinden kârlı çıkanlar, yoksulların sağlık gereksinimleri için (vergi vs. yoluyla) daha az ödeme yapma olanağına kavuşan varlıklılardır ve ayrıca, tıbbi pazarın kaymağını yiyen ve gerçek sorunları, giderek küçülmekte olan ve eşitsiz finansman koşullarında çalışmaya zorlanan kamu sektörüne bırakan, sağlık alanında faaliyet gösteren özel müteşebbislerdir." Dolayısıyla, bu noktada belirlenmesi gerekir ki özelleştirme sonucunda doğan ve sağlık alanında buraya kadar maddeler halinde sıralanan kendine özgü koşulların katkısıyla yoğunlaşan sömürü ilişkisi, bir tarafta hasta ile diğeri taraf-

ta doktor veya genel olarak sağlık personeli arasında cereyan etmez. Burada da sömürü ilişkisinin bir tarafını, sermaye oluşturur. Diğeri tarafta ise hasta ile birlikte emeğini özel sermayedarın hizmetine sunan hekimler ve diğeri sağlık elemanları yer alır. Dolayısıyla özelleştirme sonucunda sağlık personelinin, genel olarak, gelir ve istihdam düzeyinde bir iyileşme doğacağını beklemek boşunadır. Tam tersine, özelleştirme ve buna bağlı olarak hızlanan tekelleşme sonucunda, hizmetlerin çökmesi ve dolayısıyla istihdamın daralması kaçınılmaz olduğundan, hekimler ve genel olarak sağlık emekçileri açısından ücret düşüklüğü ve işsizlik biçiminde tezahür eden sorunların hızla büyüdüğü görülür.

Satınalma Gücüne Göre Hizmet

Sağlık hizmetlerinin, kamusal kuruluşlar tarafından sosyal dayanışma amacıyla yürütülmesine son verilerek kâr amacıyla çalışan özel işletmelerce yürütülmesinin, yani görünmeyen ellere bırakılmasının ciddi sonuçları vardır. Özel sektöre bırakılan sağlık hizmetleri, insanların gereksinimlerine göre değil, satınalma güçlerine göre biçimlenir ve yönlendirilir.

Sağlık hizmetlerinin özel sektöre terkedilmesi, öncelikle koruyucu sağlık hizmetlerinin daha çok ihmal edilmesi ve daralması sonucunu doğurur. Çünkü bu alanda piyasada talep doğması mümkün değildir. Örneğin, koleraya yakalandıktan sonra tedavi olmak için para ödemeye hazır çok insan vardır; ama, kolera salgınını önlemek için suların temizlenmesi sorununa piyasa mekanizması çerçevesinde çözüm beklemek boşunadır. Bu tür hizmetler, ancak, "herkese ihtiyacına göre" ilkesi doğrultusunda faaliyet göstermeleri mümkün olan kamusal hizmet birimleri tarafından yerine getirilebilir.

Koruyucu sağlık hizmetlerindeki çöküş, yalnızca, kamunun doğrudan doğruya sağlıkla ilgili alanlardan çekilmesi sonucu olarak belirmez. Ayrıca, sağlıkla doğrudan ilgili olmayan başka bazı alanlarda gerçekleştirilen özelleştirmelerin de koruyucu sağlık hizmetleri açısından tahripkâr sonuçlar doğurduğu görülür. Örneğin, özelleştirmeye öncülük eden ülkelerden İngiltere'de suyun özelleştirilmesiyle birlikte fiatların artması yüzünden, su faturalarını ödemekte acze düşen bir çok abonenin susuz yaşamak zorunda kalması sonucunda görülen budur. Ünlü The Guardian gazetesinde çıkan bir haberde yer alan şu

cümlelere bir göz atmak bu açıdan yararlı olabilir:

"Birmingham'daki bir yüksek blokta oturan kiracıların yedide birinin su aboneliklerinin kesilmesi üzerine doğan durumu bir kapıcı 'tam leş gibi bir vaziyet' doğdu cümleleriyle betimlemekte. Tuvaletlerinde sifon kullanma olanağından yoksun kalan kiracılar, ihtiyaçlarını merdiven boşluklarına görmekteler veya lazımlıklarını pencerelerden dışarıya boşaltmaktalar."

Sağlık hizmetlerinin özel sektöre terkedilmesinin diğer önemli sonucu, tedaviye yönelik sağlık hizmetleri alanında görülür. Bu alanda görülen, parası olmayan ağır hastalar için hastaneler, bakımevleri yapılmasına son verilmesi, yapılmış olanların kapatılması; buna karşılık, paralıları yönelik sağlık ve bakım hizmetleri sunan merkezlerin geliştirilmesidir. Kuşkusuz, bu dönüşüm, dar bir ayrıcalıklı kesime hitabeden pahalı ve lüks sağlık hizmetlerinde görülen gelişmeye rağmen genel olarak sağlık hizmetlerinin çökmesi yönünde bir daralma olarak belirir.

Somut örnekler vermek gerekirse, tüberküloz, uyuz gibi hastalıkları tedavi için hastaneler kurulmasının veya bu gibi hastalıklara yakalanmış olanların mevcut hastanelerde tedavi imkanı bulmalarının, rekabete dayalı piyasa koşullarında giderek güçleştiğine işaret etmek gerekir. Çünkü bu tür hastalıklar esas olarak yoksulluğun sonucudur. Yoksul oldukları için bu tür hastalıklara yakalanmış olanların, tedavi için gerekli satınalma güçleri de bulunmayacağından, bunlara yönelik sağlık hizmetlerinde talep yokluğundan kaynaklanan bir daralma başgöstermesi kaçınılmazdır.

Buna karşılık, sağlık hizmetleri alanında kayda değer bir talep oluşturabilecek ölçüde satınalma gücüne sahip olanların gereksinimlerini karşılamaya yönelik pahalı yatırımlara girişecek müteşebbisler bulmak, her zaman mümkündür. Bu nedenledir ki yeni liberal politikaların uygulandığı ülkelerde sağlık hizmetlerindeki genel çöküşün, son derece gelişkin estetik cerrahi merkezlerinin kurulmasıyla eşlenmesi adeta bir kural haline gelmiştir. Bu nedenledir ki İngiltere'de İşçi Partisi, Muhafazakarların sağlık politikasını eleştirmek için ilginç bir slogan bulmuştur: "Torilerin sağlık politikası-Daha çok estetik cerrahisi!"

Bu çelişki, bizim gibi dışa bağımlı ülkelerde daha da çarpıcı görünümeler kazanmaktadır:

Bir yanda, annesinin cenazesini hastaneden çıkarabilecek parayı bulamayanlar; diğer yanda, zayıflamak için Batı'nın ünlü sağlık merkezlerinden yararlananlar... Bu durum, kimi çevrelerce sevinçle karşılanan ve "devletin küçülmesi" denilen eğilimler çerçevesinde, sağlık hizmetlerine bütçeden ayrılan ve esasen çok düşük olan payın, 1980'den bu yana önemli ölçüde azaltılmış olmasının kaçınılmaz sonucudur.

İddia edilenin tersine, sağlık alanında yaşananlar açıkça göstermektedir ki "devletin küçülmesi" toplumu bir kamburdan kurtarmamakta, mevcut kamburların daha da büyümesi süreci başlatılmış olmaktadır. Gerçekte küçülen, toplumun kamburu değildir; gerçekte küçülen, sağlık alanında bugüne dek ancak çok cılız boyutlarda gerçekleştirilebilmiş olan bazı kamusal kurum ve hizmetlerdir ve vergi ödeme gücü olan varlıklı kesimlerin bu kurum ve hizmetlerin finansmanına yönelik zaten çok sınırlı olan katkılarıdır.

Acı Bir Tecrübe

Sonuç olarak denilebilir ki liberalizmin 70'li yıllardan itibaren kabaran ve ülkemizi de içine alan yeni serüveninin sonuçlarının öncelikle sağlıkla ilgili konularda görülmesi, ortaya çıkardığı olumsuzlukların önemini ve ciddiyetini büyütmektedir.

Bir bakıma, insanlık, karşılaştığı bunalıların çözümünü için görünmeyen ellere sarılmakla -Nasrettin Hoca misali- karanlıkta kaybettiğini aydınlıkta aramak yolunu tutmuştur. Üstelik, bu arayışın, yalnızca zaman kaybindan ibaret olmayan bedelleri bulunduğ, geçen asırda Avrupa'da denenmiş bulunan liberalizmin yolaçtığı sefalet ve sömürü çerçevesinde büyük acılar pahasına yaşanarak görülmüştür.

1. Adam Smith, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, (E. Cannan, ed.) Chicago, 1976.
2. Milton and Rose Friedman, *Free to Choose*, New York, Londra, 1980, s. 292.
3. Gönül Pultar, "ABD'de orta direk çatırdıyor", *Milliyet*, 7 Mart 1992.
4. F. Barros ve diğerleri, "Why so many caesarean sections?...", *Health Policy and Planning*, cilt 1, no. 1 (Oxford University Press, 1986), s. 19; Bkz: Brendan Martin, *In the Public Interest?*, Zed Books, PSL, Londra 1993, s. 191.
5. Victor W. Sidel, "Health Care: Privatization, Privilege, Pollution, and Profit", *What Reagan Is Doing To Us*, Harper and Row, New York, 1982, s. 46-48.
6. Ian Gregory, *The Guardian*, 2 Eylül 1992; Brendan Martin, *age*, s. 119-120.

HABİTAT-II SENDİKALAR FORUMU

Seyhan ERDOĞDU

YOL-İŞ Genel Başkan Danışmanı

HABİTAT-II çerçevesinde gerçekleştirilen Sendikalar Forumu Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (IFBWW) ve Türkiye'deki üyesi TÜRKİYE YOL-İŞ Sendikası tarafından organize edildi.

Forum'un hazırlık çalışmalarına, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ve Avrupa İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (EFBWW) da katıldı.

Forum'a dünyanın çeşitli ülkelerinden ve Türkiye'den 250 sendikacı katıldı. Katılımcılar arasında, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ya üye ulusal konfederasyonların yanı sıra, Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) ve Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) da bulunuyordu.

Türkiye'den ise TÜRKİŞ, DİSK ve HAK-İŞ ve bağlı sendikaların temsilcileri katıldılar.

Sendikalar Forumunun amacı HABİTAT Küresel Eylem Planına ilişkin ortak bir tutum geliştirmek ve eylem planının işçilerin ve sendikaların rolünün altını çizmesini sağlamaktır.

31 Mayıs - 1 Haziran 1996 tarihlerinde İstanbul/Hilton Otelinde gerçekleştirilen Forumda, Sendikalar ve HABİTAT, Kentsel Gelişme ve İstihdam Yaratılması, HABİTAT ve Toplumsal ve Kültürel Entegrasyon Sorunları tartışıldı. Forumun ikinci günü öğleden sonra Asya-Pasifik, Kuzey Amerika, Latin Amerika, Afrika ve Avrupa'dan çeşitli sendikacı temsilcilerinin katıldığı ortak bir platformda sendikaların HABİTAT konusundaki görüşleri ve taahhütleri ele alındı. Forumun sonunda, HABİTAT Konferansına katılan hükümet temsilcilerinin oluşturduğu 2 Nolu Komiteye sunulmak üzere bir metin hazırlandı. Sendikalar Bildirisinde özetle şunlar belirtildi.

HABİTAT Konferansından bu yana geçen yirmi yıl içinde konut ve işsizlik sorunu çözülmemiş, tersine ağırlaşmıştır. Oysa ki konut Birleşmiş Milletlerce çok eskiden beri onaylanmış bir insan hakkıdır.

Kent krizi, işsizlik ortamı kaldırıldığı ölçüde çözümlenebilir.

Yaratılacak istihdam, istikrarlı ve üretken olmalı, mesleki eğitime, işçi sağlığı-iş güvenliği koşullarına, işçilerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine ve çevreye öncelik verilmelidir. Kalkınma sürdürülebilir nitelikte olmalıdır.

Hükümetler başta örgütlenme ve toplu sözleşme özgürlüğü olmak üzere ILO sözleşmelerinin uygulanmasını sağlamalıdır.

Sendikalar konut ve altyapı sorunlarının çözülmesi için hükümetlerle, yerel yönetimlerle ve işverenlerle birlikte çalışmak istemekte ve Birleşmiş Milletlere üye devletlerin vatandaşlarının yerleşim sorunları konusunda sorumluluk alma isteklerini memnuniyetle karşılamaktadır.

Ancak sendikalar yerleşim sorunlarının çözülmesi için bazı temel engeller olduğu ve bu engellerin ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesindedir.

- Kentsel gelişme ile, ekonomik büyüme ve istihdam birbirinden ayrılmaz.

Ne yazık ki, hükümetler insani gelişmeye öncelik vermemektedir.

- Piyasa güçleri çalışan kesimlerin konut sorununun çözümünde başarısız kalmıştır.

- Konut, altyapı, ulaşım, enerji, su, sağlık gibi temel kentsel sorunların çözümünde hükümetler uzun vadeli bir plan yaparak politika belirlemeli, işsizliği ortadan kaldıracak önlemler almalıdır.

- Kentsel gelişmede inşaat sektörü ve kamu hizmetleri kilit role sahiptir; inşaat sektörü ekonomik büyüme ve istihdamın motoru olabilir. Ancak bunun için işçilerin eğitilmesi, işçi haklarının ve örgütlerinin korunması lazımdır. Çoğu ülkede, inşaat işçileri, özellikle de göçmen işçiler, çok zor koşullarda, düşük ücretlerle örgütlenme hakkından yoksun olarak çalışırlar.

- Hükümetler kayıtdışı ekonomideki işçilerin koşullarını diğer işçilerle eşit hale getirmelidir. Kamu ihalelerinde asgari işçi hakları uygulanmalıdır. İnşaatlarda yerel malzeme ve yerel işgücü kullanımı sağlanmalıdır.

- Kadınların güçlendirilmesi sağlanmalı ve sosyal eşitsizlikler giderilmelidir.

- Sanayileşmiş ülkeler, "İnsan Yerleşimleri Yarıdım Programları" düzen-

lemeli, gelişmekte olan ülkelere destek olmalıdır.

Sendikalar Forumu'nda kabul edilen bildiri, 7 Haziran 1996 tarihinde HABİTAT Konferansı'na katılan Hükümetlere sunulacak tartışmaya açıldı. Sunuşu, Güney Afrika İnşaat İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Matthew Oliphant ve YOL-İŞ Sendikası Başkan Danışmanı Seyhan Erdoğan birlikte yaptılar. Lütfi Kırdar Konferans Salonunda yapılan sunuşta, hükümet temsilcileri sendika temsilcilerine çeşitli sorular sordular. Uluslararası Para Fonu'nun dayattığı yapısal uyum politikalarının rolü, kamu işçilerinin ücret farklılıkları, grev hakkı, sendikasıztırma gibi genel sorunları da kapsayan tartışma iki saate yakın bir süre canlı bir biçimde gerçekleştirildi.

Sendikalar Forumu'nda tartışılan konular sendikaların bugüne kadar HABİTAT Eylem Planı taslağı konusundaki eleştirilerini yansıtmıştır.

Eylem Planının 1992'de Rio'da ve 1995'de Kopenhag'da hükümetlerin yapmış oldukları taahhütleri iletmesi beklenirken, 1976 yılında Vancouver'de yapılmış olan HABİTAT I Toplantısının nihai metninden daha da geriye düşen ifadeler bulunması hayal kırıklığı yaratmıştır. Vancouver Metninde, yerleş-

menin temel bir insan hakkı olduğu, bu insan hakkının hayata geçirilmesinden hükümetlerin sorumlu olduğu, çözümlerin planlama gerektirdiği ve katılımcı bir yaklaşımın zorunluluğu, ayrıca yerleşme sorunlarında uluslararası topluluğun da sorumluluk üstlenmesi gerektiği kabul edilmiş olan ilkelerdi. HABİTAT-II Eylem Planının bu konularda zayıf bir metin olarak ortaya çıkması, sendikaların yoğun eleştirilerine neden oldu.

Bu kapsamda konutun bir insan hakkı olması, tüm sendikal tartışmalarda temel bir ilke olarak belirdi. İnsan hakkı olarak yerleşme, zaten bugüne kadar uluslararası metinlerle garantiye alınmış olan bir haktır. Kalkınma stratejileri bu hakkın hayata geçirilmesini sağlayacak koşulları yaratmalıdır.

Sendikaların üzerinde durduğu ikinci bir konuda, konut piyasasının liberalleşmesinin ve piyasanın tek çözüm yolu imiş gibi sunulmasının yanlışlığı idi. Bugüne kadar piyasa güçleri çalışan insanların ve ailelerinin sorunlarını çözecek konut ve altyapının yaratılmasını sağlayamamıştır. Küresel Eylem Planı, devletin rolünü yeterince belirtmemektedir. Kamu kesimi toplumun konut ve altyapı ihtiyacının giderilmesinde önderlik etmelidir.

Sendikalar son 20 yıldan beri izlenen neo-liberal ekonomik politikaların kentler üzerinde son derece olumsuz etkiler yarattığını da özellikle belirttiler. Bu politikalar sonucunda konut yatırımları azalmış, altyapı koşulları gerilemiş ve dünyada spekülasyon inşaat, ticari bina inşaatı ve otel inşaatı ön plana geçerken dünya gayri safi milli hasılasının konut yatırımına ayrılan bölümü % 10-25 arasında azalmıştır. Konut piyasasının liberalleşmesi ve deregülasyonu kamu destekli konut yatırımlarını azaltırken yüksek faiz oranları da özel sektörün konut yatırımlarını azaltmıştır. Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankasının dayattığı yapısal uyum politikaları ve ihracata yönelik büyüme politikaları da gelişmekte olan ülkelerin kentsel sorunlarını daha da artırmıştır. Bu politikalar sonucunda gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğun kentleştiğini ve mega kentlerde yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlanma üçgeninde kent krizinin doğduğunu görüyoruz. Bir zamanlar ödemeler dengesi sorunlarının çözülmesi için önerilen yeni liberal politikalar artık ödemeler dengesi sorunlarının temel nedeni haline gelmiştir. Konut yatırımları ve geniş kesimlerin çıkarına olan kentsel iyileştirmelerin ödenmesi gereken ağır ve iç ve dış borç yükü ve

dayatılan yapısal uyum programlarıyla uzlaşma-sına imkan yoktur. Birleşmiş Milletlerin ve Dünya Bankasının kendisinin de kabul ettiği gibi IMF'nin ve Dünya Bankasının kent krizinin çözümü için önerdikleri politikalar, kentlerin yoksulluktan kurtulması değil, kentdeki yoksulların bu yoksulluğa alışmasına yönelik olmuştur. Dünya Bankası kent krizinin çözümü için önerdiği emek yoğun kentsel ekonomik büyümenin ve yoksulluğun toplumun en geniş kesimleri üzerine olan etkilerini hafifletmek için önerilen sosyal politikaların bu krizi çözmeye yeterli olmadığını kabul etmiştir. Bütün bunlara rağmen, HABİTAT-II Eylem Planı kent krizinin arkasındaki temel nedenleri, yapısal uyum programlarını, borç krizini, özelleştirmeyi, devletin küçültülmesini, kısacası neo-liberal gündemi yeterince vurgulamamıştır.

Sendikaların üzerinde durduğu bir önemli sorun da, kentsel krizin arkasında yatan kentlerdeki işsizlik ve düşük verimli gayri resmi sektör istihdamıdır. Ekonomik liberalleşme ve dünya çapında sürdürülen küresel rekabet, kentlerdeki düzenli istihdamda bir azalmaya yol açmış ve düzensiz, sigortasız, sendikasız, kayıtdışı çalışma yaygınlaştırmıştır. Bu tür istihdam düşük ücret ve kötü çalışma

koşulları demektir. Hatta öyle ki kentlerde eve işverme sistemi ile pek çok işçinin yetersiz konutu, yetersiz ve tehlikeli işyerlerine dönüştürülmüştür.

Sendikaların tartıştığı bir başka olay, küresel eylem planının sendikaların ve özellikle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün HABİTAT çözümlerine, katılımına yeterli ağırlık vermemesidir. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin ve HABİTAT Sekreteryasının zayıflatılma girişimleri, uluslararası topluluğun HABİTAT'a ilişkin bağlayıcı ve mali yükümlülük gerektiren taahhütlerde bulunmak konusundaki çekingenliği de eleştiri konusu olmuştur.

Sendikalar bu eleştirilerle birlikte, HABİTAT-II'yi son derece olumlu bir girişim olarak görmüşlerdir. Hükümetlerin dünyanın kentsel sorunlarını tartışma ve bu konuda sorumluluk alma eğilimlerini benimsemişler ve kendileri de HABİTAT gündeminin hayata geçirilmesinde üstlerine düşen görevi yükümleneceklerini belirtmişlerdir. Kuşkusuz bu uzun vadeli bir gündemdir. Nihai metinde belirtilen taahhütlerin hayata geçmesi için gereken programlar önümüzdeki aylarda gerek hükümetler gerekse katılımcı sosyal taraflar açısından belirginliği kavuşacaktır.

Yurdumuzda yaşadığımız siyasi olayları hükümet bunalımlarını partiler arasındaki uyumsuzlukları gördükçe Rahmetli Cumhurbaşkanılarımızdan Celal Bayar'ı hatırlarım. Merhum Bayar 1965 yılında İstanbul'da Bizim Ev'de devirlerinin ünlü bakanlarından Samet Ağaoğlu, Hikmet Bayur, Rüştü Erdelhun ve Damatları Ahmet İhsan Gürsoyla Kızları Sayın Nilüfer Gürsoy'un hazır bulundukları yemekte bana seçim sistemleri ile ilgili sorular tevcih etmiş verdiğim cevapların hiçbirisini tatminkar bulmadıkları için "Türkiyeyi koalisyonlarla idare edeceklerini sananlarda Dar Bölge seçim sistemini savunanlarda büyük hata içindedirler, Türkiye'de siyasi istikrarı ancak çoğunluk sistemi ile sağlayabilirsiniz demişlerdi" zaman sistem açısından olmasa bile siyasi istikrar açısından merhum Bayar'ı hep haklı çıkardı.

Türkiye buhranları bunalımları aşarak bir an önce ekonomide istikrarı yakalayabilmek için siyasi istikrara muhtaçtır. Lüzumsuz seçimler mahallî idarelerle merkezi yönetim arasındaki uyumsuzluklar enflasyonu düşürmemeye garabeti bilinen sebepler dışında geniş ölçüde siyasi istikrarla ilgilidir. Aynı tabana muhatap olan partilerin bir birleri ile acımasızca rekabetleri kimbilir belkide bilinerek tezgahlanıyor gibimize geliyor. Küreselleşmede Globalleşmede her geçen gün görüyoruz ki SOSYAL DEVLET anlayışını ortadan kaldıracı için yeni yeni tezgahlar peşindedir. Uluslararası Para Fonu IMF aslında zengin ülkelerin hakimiyeti altında bir kuruluştur. Açıkcası zengin ülkele-

İSTİKRAR İHTİYACI

rin bir dediğini iki etmemekte yoksul ve dar gelirli ülkelerin halkını perişan edebilmek için oyun üzerine oyun oynamaktadır. Türkiye IMF baskısından siyasette istikrarı sağladığı zamanlarda kurulabiliyor.

Halkın dayanma gücünü aşan pahalılık fakir fukarayı kasıp kavurmakta emekliler AÇIZ diye hıykrırmaya devam etmektedir. Dullar, yetimler, dar ve sabit gelirli gerçekten perişandır. Koalis-

yon kurulurken yeşeren umutlar solmuştur. İki ortak arasındaki kavga giderek büyümüş vatandaş kendi derdlerine ortak olacak hükümet beklerken birbiri ile sürekli kavga eden didişen koalisyon ortaklarına şahit olmuştur. Türk Milleti bu acımasızlığa da bu pervasızlığa da müstehak değildir. Milletimizin mucizeler yaratma durumunda bulunduğu bir dönemde yönetimdeki tıkanıklık gelişmeleri engellemekte huzur ve güveni ortadan kaldırmaktadır.

Erken seçimlerden medet umanlarla hemfikir değilim. Türkiye'de yapılacak erken seçimler neyi değiştirecektir ki? Tek başına iktidar şansı hiç bir partide yoktur. Şimdi yapılması gereken iş bu azınlık hükümetinin yerine çoğunluğa dayalı yeni bir koalisyon oluşturmaktır. Bu çoğunluğa dayalı koalisyon bir an önce reform kanunlarını çıkararak güçlü iktidarların oluşmasına imkan verecek bir seçim ve siyasi partiler kanunu da çıkarmaktır. Bu sözünü ettiğimiz koalisyon ortakları içinde muhtemelen sosyal demokratlarda bulunacağından halka acı reçete sunma işini daha adilane yapılmasına vesile olacaklardır.

Türkiye bu gün siyasi istikrar ihtiyacı içindedir. Bu ihtiyacı gidermek Büyük Millet Meclisinin en başta gelen görevidir. Umarızki bu ihtiyacı en az onlarda bizim kadar duysunlar ve çarelerini arayarak vakit geçirmeden ve daha başka tatsızlıklara sebebiyet vermeden gereğini yerine getirsinler. Anayasada ve Yasalarda yapılacak değişiklikler siyasette istikrarlı bir dönemi bekliyor.

HALİT MISIRLIOĞLU (I)

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Mersin Yol-İş Sendikası kurucusu ve Genel Başkanı ve 1963-1980 döneminde Türkiye Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Rahmetli Halit Mısırlıoğlu ile 6 Kasım 1987 ve 26 Haziran 1988 tarihlerinde ayrıntılı iki görüşme yaptım. 26 Haziran 1988 tarihli görüşme videoyla kaydedildi. Halit Başkan'ın T. YOL-İŞ'te Genel Başkan Danışmanı olarak çalıştığı dönemde 4 yıl kadar yanyana odalarda oturduk. Özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarda işçi sınıfının sorunları ve sendikacılık hareketi konusunda öğretmenim oldu. Efendiliği, mütevazı kişiliği ve olgunluğuyla herkesin saygısını ve sevgisini kazanmış bir kişiydi. Halit Mısırlıoğlu'nu 8.1.1989 günü kaybettik. Türkiye YOL-İŞ Sendikası'na çok büyük emeği geçen Halit Mısırlıoğlu'nun bu görüşmelerde anlattıklarının bir bölümü aşağıda sunulmaktadır. Rahmetli Halit Mısırlıoğlu gibi canlı ve renkli bir kişiliğin ve faal bir sendikacının tüm yaşamının dergi sayfalarında özetlenebilmesi olanaklı değildir. Bu nedenle, değindiği önemli noktalar ve ilginç gözlemleri özetlendi.

Halit Mısırlıoğlu 24 Mayıs 1924 günü İstanbul'da doğdu. 4 kardeşiler. İlkokulu İstanbul'da bitirdi. Ortaokula gitti, ancak üçüncü sınıfta okuldan ayrıldı. Babası asıl Çerkeşliydi. Kelcükler sülalesindendiler. Babası köyden İstanbul'a göçmüştü ve berberlik yapıyordu. Dedesinin geniş arazisi vardı. Ancak üç amcası ve bir halası bu mirası bölüştüler, babasına bir miras kalmadı. Berber dükkânı vardı. Bir ara Kasımpaşa'da kahveleri de vardı ve babası muhtarlık yaptı. Ancak dükkânı yanınca sıkıntıya düştüler. Halit Mısırlıoğlu, 12 yaşından itibaren yazları çalışmaya başladı.

Babası bir ara Taşkızak tersanesinde tabancacı olarak çalışıyordu. Taşkızak tersanesinde işçi olarak kazandığı para ile berber dükkânını yeniden açtı.

Halit Mısırlıoğlu 1938-1939 yıllarında Kalfat yerinde Sami Eritir'in yanında kaynakçı olarak işe başladı. 15 yaşında kalfa oldu. İşyerinde üç işçi vardı. Patron Sami Bey de işyerinde çalışırdı. İlk olarak haftalığı 8 liraydı. Daha sonra 12 liraya çıktı. Ancak sağlık nedeniyle bir süre sonra bu işten ayrılmak zorunda kaldı.

H. Mısırlıoğlu, askeri gedikli okuluna giriş için başvurdu. Ancak olmadı. 1939-1940 yıllarında Devlet Malzeme Ofisi'nin Dolmabahçe'deki matbaasında çalıştı. Yevmiesi 80 kuruştı. İşyerinde 80 işçi çalışıyordu. Çalışanların çoğu bayandı.

Daha sonra bir düğme fabrikasına usta yardımcısı olarak girdi. İşyerinde 20'si erkek, 60'ı kadın toplam 80 işçi çalışıyordu. Kadınlar yevmiyeliydi. Erkekler ise götürü iş alırdı. İşyerinde testere biliyordu. Haftalığı 15 liraydı. Günlük çalışma süresi 10 saat. Bir ara 3-4 günlük bir direnişleri oldu. Polis baskısıyla işbaşı yaptılar. Örgütlü bir direniş değildi. Erkekler işi durdurdu. Kadınlar da onlara uydu. Direniş sonrasında erkeklerin götürü ücretine zam yapıldı.

Bu arada bir iş kazası geçirdi. Başparmağını testerede parçaladı. Parmağı 6 ay iyileşmedi. İş kazası nedeniyle tazminat alabilmek için avukata gitti. Avukat, "birşey çıkmaz" deyince dava açmadı.

Bu dönemde, şoförlük yapan dayısının arabasını kullanmaya başladı. Yaşı küçük olduğu için 6 aylık geçici ehliyet alabildi. 1942 yılında İstanbul Belediyesine otobüs şoförlüğü için başvurdu. Başparmağındaki sakatlık nedeniyle işe alınmadı. Şoförler Cemiyeti'nin başkanının 20 arabası vardı. Bu arabalardan birinde taksi şoförü olarak çalışmaya başladı. Şoförler Cemiyetine üye oldu. Şoförler arasındaki lakabı, "Kırlangıç Halit" idi. Bu yıllarda şoförler arasında uyuşturucu kullanımı yaygınlaşıyordu.

Halit Mısırlıoğlu 1943 yılında askere çağırıldı. Topçuydu. Önce İzmit'te askerlik yaptı. Çadırlarda, saman üstünde yatıldılar. Daha sonra

8 ay süreyle Sankamış'ta askerdi. Oradan da Sapanca'da motorlu top alayına geldi, onbaşı oldu. Kayseri'de 3 ay makinistlik kursu gördü ve çavuşluğa terfi etti. Konya'da da üç aylık bir kurstan geçti ve İzmir'e gönderildi. Motor ustalığını askerlikte öğrendi. Çekicilerin tamir ve bakımında ustalaştı. Halit Mısırlıoğlu 44 ay askerlik yaptı.

1947 yılında terhis edildi ve İstanbul'a döndü. Takside çalışmaya başladı. İşinden memnun değildi. Bir ara bir arabaya ortak oldu. Ancak ortağıyla bozuştu. Hisselerini devretti. Batman Rafinerisine başvurdu. Raman'da kamyon şoförü olarak 11 lira yevmiye ile çalışmak üzere 1947 yılı Nisan ayında işe başladı. İstanbul'dan trenle yola çıktı. Toprakkale'de trenden indi. Askerlik arkadaşlarını görmek için İskenderun'a gitti. İskenderun'da eski bir komutanı ile karşılaştı. Komutanı, "Karayolları Grup Amirini tanıdığım, seni orada işe sokalım," dedi. Halit Mısırlıoğlu'nun ağır vasıta ehliyeti de vardı.

Bu dönemde Marshall yardımıyla gelen ilk arabalar Grup Amirliğine veriliyor, sonra bölgelere dağıtılıyordu. İskenderun'da ağır vasıta şoförlüğü sınavına girdi. Başarılı oldu. Normal şoförler 4 lira yevmiye ile işbaşı yaparken, Halit Mısırlıoğlu 8 lira yevmiyeyle işe alındı. Amenin yevmiyesi ise 2 liraydı.

Halit Mısırlıoğlu bu döneme kadar sendikalarla ilgilenmemişti. İstanbul'dayken Cibali Tütün'deki sendikalara ilişkin haberler duyardı, ancak bunlar ilgisini hiç çekmemişti.

İskenderun'da işçiler koğuştaki kalırdı. İş makinesi operatörleri 6 veya 12 kişilik koğuştaki, şoförler 12 kişilik koğuştaki, düz işçiler de 18 kişilik koğuştaki kalırdı. Koğuştaki tahta ranzalar vardı. İşçi kendi döşegini sağlardı. Tabldot yoktu. Cumartesi günleri öğleden sonra tatil yapılırdı. Devlet işyeri olduğundan İş Kanunu uygulanıyordu.

İşyerinde sık sık toplantı yapılarak çalışma değerlendiriliyordu. Halit Mısırlıoğlu bu toplantılarda bazı öneriler getirdi. Çalışma süresi azaltıldı, ancak verim arttı. Hafriyat yapılıyordu. Bu önlemler sayesinde haftalık randıman 1200 kamyonun 3200 kamyonu yükseldi. H. Mısırlıoğlu, yöneticilerle birlikte yenilen bir yemekte, randıman artışı karşılığında tüm işçilere birer derece terfi isteyen bir konuşma yaptı. Yevmiyelere 1,5 lira (2 kademe) zamm yapıldı. Halit Mısırlıoğlu bu haftalık değerlendirme toplantılarında işçi sözcüsü olarak konuşmaya başladı.

H. Mısırlıoğlu bir süre sonra öğretmen şoförlük kursuna gönderildi. Bir ay motor öğrendi. Gelen yeni kursiyerlere öğretmenlik yapmaya başladı. Yevmiyesine 3 lira zamm yapıldı. Böylece yevmiyesi 12,5 liraya yükseldi.

Bu dönemde, "müdür sayesinde" çalışma koşulları iyiydi. Müdürle iyi ilişkiler geliştirilerek ve rica yoluyla bu koşullar daha da iyileştirildi.

Bu yıllarda işyerinde bir-iki sivil polis çalışırdı. Bu kişiler işyerini sürekli gözetim altında tutarlardı.

1949 yılında Yahya isminde bir gazetecinin oğlu olan Razaman, H. Mısırlıoğlu'na "İş Uyuşmazlıkları ve Tahkim Nizamnamesi" isimli bir kitap verdi ve okumasını istedi. Bu gazetecinin diğer oğlu (Seyfettin) İskenderun'da Tahmil Tahliye Sendikası'nda başkandı. Profesyonel sendikacıydı. Seyfettin de Halit Mısırlıoğlu'na 3008 sayılı İş Kanunu'nu verdi.

Grup amirliğinde bu dönemde çalışan bir Amerikalı yönetici vardı. Bu kişi, Gündüz Kılıç'ın kardeşi Keskin Kılıç'a, "sendika kurdurmayın, öncülük edenleri işten çıkarın," demiş.

Bu dönemde yasaya göre işyerinde işçi mümessili seçimi yapılması gerekirken, bu yasal zorunluluk yerine getirilmiyordu. H. Mısırlıoğlu bir iş müfettişine gitti. İşyerinde işçi mümessili olmadığını söyledi. İş müfettişi bir defter açtı ve orada bazı isimleri gösterdi. İşyerindeki yetkililer, yasa gereği gerekli seçimleri yapmadan, işyerindeki ustabaşılardan seçimle belirlenmiş işçi mümessilleri olarak bildirmişlerdi.

Bu arada işyerlerinde çok miktarda fazla mesai yapılıyor, ancak fazla mesai ücretleri tam olarak ödenmiyordu. Örneğin ayda 200 saat fazla mesai yapılmışken, 30 saatlik ücret ödeniyordu. H. Mısırlıoğlu, bu tür haksızlıklara karşı çıkmaya başladı. Bu nedenle, işyerinden uzaklaştırılması için, onu 1,5 aylığına bir kursa gönderdiler.

1950 yılı Nisan ayında işyerinde işçi mümessili seçimleri yapıldı. İşçilerin önemli bir bölümü işçi mümessilliğine aday olmaktan bile korkuyordu. H. Mısırlıoğlu seçilen üç kişiden biri oldu.

İşyerinde ilk kez seçimle göreve getirilen işçi mümessilleri işyerindeki sorunlarla ilgilenmeye başladılar. Giyim talimatı uygulanmıyordu. Fazla mesai ödemeleri eksikti. Bunlara ilişkin zabıtlar tuttular, çeşitli yerlere başvurdular. Bunun sonucunda işyerinde İngiliz keteninden elbise verildi. Postal yerine Sümerbank ayakkabısı verilmeye başlandı. Ayda 30 saatlik fazla mesai ödemesi 90 saate çıkarıldı. Tabldot kuruldu. Ancak işveren tabldota katkıda bulunmuyordu. Çalışma koşulları yine ağırdı.

Bu dönemde İskenderun'da çırcır ve yağ fabrikaları vardı. Sanatkar işçi kolayca iş bulabiliyordu. İşler geçiciydi. İşyerleri küçüktü. 1947-1948 yıllarında İskenderun ölü bir şehirdi. Tarım ve kaçakçılık önemliydi. İşçiler boğaz tokluğuna çalışırdı. Amerikan yardımı bölgede bir canlanma sağladı. Petrol Ofisi depolarının

yapımı bölgeye İstanbul'dan ve İzmir'den var-sılı işçi çekti. Karayolları işgücüne sürekli bir talep yarattı ve sanatkar yetiştirdi. Limanda iş-çi çalışırdı. Ancak bu işçilerin iş güvencesi yok-tu. İşleri, amirlerin "iki dudağının arasındaydı". İşçi mümessilliği kurumunun işletilmesiyle bu işler biraz düzene girmeye başladı. İşçilerin toprakla bağı sürüyordu. Kendi ekmese bile kardeşi eker, payına düşeni gönderirdi. Vasıf-sız işçiler için işçilik ikinci bir gelir kaynağıydı.

H. Mısırhoğlu 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti'ye oy verdi. İşyerindeki işçilerin tümü de DP'ye oy verdi. DP güzel vaatlerde bulunmuştu. Toplu sözleşmeden, grevden söz ediyordu. 1950 sonrasında çalışma koşulları daha iyileşti. İşçinin sosyal güvenliği sağlandı. İşçiler DP'ye bağlandılar. "Eskiden milletvekilini görmek mümkün değildi. Polis kordonu olur-du. DP'li milletvekilleri ve bakanlar işçiyle ya-kın ilişki kurdular." Ayrıca ücretlere zamm yapıldı.

Bu dönemde kaza sigortası uygulanmaya başlandı. Bu nedenle, işçinin ücretinden yüzde 2 oranında prim kesilmesi gündeme geldi. Bu-nun uygulanmaması için Ankara'ya heyetler gitti, davalar açıldı.

Halit Mısırhoğlu 1952 yılında Mersin'e tayi-ni istedi. Tayin edildi.

Bu yıllarda Karayolları işyerlerinde Sanat Sı-nfı Personel Yönetmeliği uygulanırdı. Bu yö-netmelik işçilerin belirli bir mücadelesiyle alın-madı. Amerika'dan makinelerle birlikte getiril-di. 1964 yılında ilk toplu iş sözleşmesi imzala-nırken de bu Sanat Sınıfı Personel Yönetmeliği çok işe yaradı.

Bu yıllarda devlet memurunun büyük itibar-ı vardı Devlet, memurlar demektir. Memurlar-ın büyük çoğunluğu CHP'liydi. Avrupa'da eğit-im görmüş memurlar ise DP'ye yakındı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında işçiler ekmeği ves-i-karla alırken, şekersizlikten kuru üzümle çay iç-erken, devlet, kendi memurlarına un, şeker, vb. verirdi. Müezzinler memurlara bunun veri-leceğini minarenden duyururdu. DP ise işçiye büyük vaatlerde bulunmuştu. Ücretler arta-caktı; toplu sözleşme ve grev hakkı tanınacak-tı.

CHP'ye karşı tepki duyulmasının diğer bir nedeni yol parasıydı. Halit Mısırhoğlu'nun ba-bası yol parasını ödeyememişti. Tahsildarlar evdeki bakır siniye ve yatağa el koymuşlardı.

1950 öncesinde memurlar işçiye köle gibi bakardı. Yemekhanelerde önce memurlara yemek verilirdi. Servis araçlarına binşte önce memurlar biner ve otururdu. Yer kalırsa işçiler alınırdı. Ücret farkı da büyüktü.

İşyerlerinde usta ve ustabaşılar ile işçiler arasında da büyük fark vardı. Ustaların yüzde

70'i işçiye karşıydı. Çok ters davranırlardı. Bu koşullarda 1950 seçimleri işçiler tarafından "hüriyet" olarak anlaşıldı.

Halit Mısırhoğlu İskenderun'da mümessil iş-çilerle anlaşamıyordu. Grup amiriyle de kav-ga etti. Hizmet akdinin feshedilmesi tartışıldı. Bu ara Mersin Bölgesi'nden bir istek geldi. Mer-sin'e transferi çıktı. 1952 yılında meydan saha amiri olarak Mersin Bölgesinde işbaşı yaptı. 1953 yılında da sendika kurma faaliyetleri başladı.

Bu dönemde şantiyelerde çadırda kalınırdı. Herkes kendi yatağını getirirdi. İşyerleri esir kampı gibiydi. Çok miktarda fazla mesai yapı-lır, fakat bunların ücreti ödenmezdi. İşçi ise ür-kekti, korkaktı. İşveren baskı yaptığında işçi geri çekilirdi.

H. Mısırhoğlu önce mümessil işçi seçildi. Sendika kurma çalışmalarına başlandı. Bu dö-nemde Mersin'de Sakıp Bulutlu, Rifat Benli ve Teksiften Zekeriya çeşitli işkollarında sendika-cılık yapıyordu. Onlardan tüzük alındı. 24 Ni-san 1954 tarihinde de Halit Mısırhoğlu'nun baş-kanlığında Mersin Yol-İş Sendikası kuruldu. Bu dönemde Karayolları Bölge Müdürü olan Ca-hit Özgen de sendikanın kurulmasında yar-dımcı oldu.

İlk dönemde kimse sendikaya üye olmadı. Sendikaya, "komünist yuvası," diyorlardı. Aylık cıdat 25 kuruştı; ancak bunun toplanması bi-le önemli bir sorun oluştuyordu.

Mersin Yol-İş'e önemli katkıları olan bir kişi, Selami Sayner'di. Selami Sayner Kutahya Azot Fabrikası'ndan geldi. Daha önce Petrol-İş Sen-dikası'na üyeydi. "Polis adamı hiç rahat bırak-mazdı. Yönetimdeydi. Komünist olduğu söyle-nirdi. Yönetimden ayrılması istendi, ayrılma-makta direndi."

Halit Mısırhoğlu bir süre sonra pozisyon de-ğiştirdi. Atelyeye geçti. Gelen şoförleri üye kaydetmeye başladı. Bölge Müdürlüğü'ndeki 1800 kişinin 700'ünü üye yaptılar. Bu yıllarda sendikanın önemli bir fonksiyonu yoktu. İşve-renle istenildiği zaman görüşme yapmak bile olanaklı değildi. Derece ve kademe terfileri keyfiydi. 2 defa toplulukla iş ihtilafı çıkardılar. Yevmiyelere 25 kuruş zamm yapılmasını sağla-dılar.

Sendika, üye kazanabilmek için diğer faali-yetlere de önem verdi. Mersin Belediyesi'nden üyeler için mezarlıkta 30 kişilik yer aldılar. Yıl-da bir defa mevlüt okutturdular. İşyerlerinde kurulması öngörülen ekonoma işverenlerin ya-kınlarıyla işletilir ve işçi sömürülürdü. İşçiden para toplayıp ekonoma işlettiler. İşçiye temel tüketim mallarını düşük fiyatla sattılar. Daha sonra da Sendika olarak Mersin'de bir dükkan açtılar. Yardımlaşma sandığı işletmeye başla-dılar.

HARB-İŞ GREV KARARI ALDI

Harb-İş Sendikası Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu 17 Haziran 1996 günü yaptığı toplantıda yabancı askeri iş yerlerinde çalışan toplam 2200 üyeyi kapsayan ve 3 Nisan 1996 gününden başlayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine tüm ülke düzeyinde grev kararı aldı.

Grev kararı Ankara, Adana, Diyarbakır ve İzmir iş yerlerinde noter aracılığı ile ilan edildi.

Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin düzenlediği basın toplantısında "İşverenlerle 3 Nisan 1996 tarihinde bu ortamda başlayan toplu sözleşme görüşmeleri olumsuzlukla sonuçlanmış ve konu resmi arabulucuya intikal etmiştir. Resmi arabulucu da taraflara gönderdiği raporda uyumsuzluğun çözümü için işverenin haksız davranışlarının düzeltilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir" dedi.

Çetin ayrıca "Yabancı askeri işyerlerinde de yıllardan beri barışçı bir çalışma ortamının yaratılmasını temel ilke edinen sendikamız Türk Harb-İş, tüm yaşanan olumsuzluklara rağmen serinkanlılığını kaybetmemiş ve işçi-işveren ilişkilerinin mantıklı ve güvene dayalı temeller üzerine oturtulmasına çalışmıştır. Ancak işveren, işyerlerindeki huzuru kaçırmak amacıyla gerçek niyetini sergilemiş ve toplu sözleşme görüşmelerini sabote etmiştir.

Çünkü bu işyerlerinde çalışan üyelerimiz yıllardan beri bilinen ve taraflarca kabul görmüş bir ücret sistemi uygulanması içindedir. Bu sistem ücret artışlarını enflasyona bağlamış ve makul refah paylarıyla gerçek ücretlerin enflasyon karşısında erimemesini sağlamıştır. ABD Hava Kuvvetleri ve VBR şirketi, yıllardan beri uygulanan ücret sistemini reddederek işçilere birinci yıl % 18 ikinci yılda da yüzde 20 ve 22 ücret zammı vereceğini beyan etmiştir. Niyet açıkça üyelerimizin ücretlerini aşağı çekmek ve ülkede yaşanan koşulları fırsat bilerek işçilerimizi sefalet ücretinde çalıştırmaktır.

PETROL-İŞ'ten Tüketici Boykotu

Petrol-İş Sendikası, sendikalar örgütlenmeyi engelleyen, sendika hakkını tanımayan Shell, Mobil ve BP'ye karşı tüketimden gelen gücün kullanılması kararı aldı.

Petrol-İş Sendikası, ilk kurucularının yer aldığı bu şirketlerde yetkisiz duruma düştü. 1 Nisan 1996'da başlayan yeni sözleşme döneminde, yalnızca Shell işyerlerinde işverenin kabulü ile sözleşme imzalanabildi.

TÜRK-İŞ, Genel Kurul kararları doğrultusunda alınmış bu karar desteklediğini açıkladı. TÜRK-İŞ açıklamasında bu karar işçi sınıfının tüketici olarak gücünün etkili bir biçimde kullanılmasının önemli bir örneğini oluşturacağını belirtildi.

TÜMTİS AŞTİ'de Grevde

TÜRK-İŞ'e bağlı TÜMTİS Sendikası Ankara Şehirlerarası Otobüs Terminali (AŞTİ)'de 31 Mayıs 1996 günü 294 üyesi ile birlikte greve çıktı.

Grev açılışına TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler de katılarak işçilere kitaben bir konuşma yaptı. Denizler, TÜRK-İŞ olarak bu haklı ve meşru grevi sonuna kadar desteklediklerini belirtti.

Ortalama ücretin 8 milyon lira olduğu AŞTİ'de Büyükşehir Belediyesi görüşmelerdeki uzlaşmaz tavrını sürdürüyor.

SAĞLIK-İŞ OKUL YAPTIRACAK

TÜRK-İŞ'e bağlı Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası (Sağlık-İş) sosyal dayanışma ile eğitime katkılarını sürdürüyor.

Sağlık-İş, eğitime sağladığı katkılara bu kez bir yenisini daha ekleyerek, 20 derslik ilköğretim Okulu yapırma kararı aldı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in iştirakiyle Milli Eğitim Bakanlığı ve Ankara Valiliği tarafından ortaklaşa düzenlenen "Ankara'da Milli Eğitim ve Okul Yapımı" konusunun ele alındığı toplantıda, Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası 20 derslik bir ilköğretim Okulu yapımını taahhüt etti. Toplantıda, Ankara'lı hayırseverler, 638 Milyar 800 Milyon liralık bağışta bulundular.

Cumhurbaşkanı Demirel'in huzurunda düzenlenen törende, Sağlık-İş adına taahhütnameyi imzalayan Genel Başkan Mustafa Başoğlu, yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Sayın Cumhurbaşkanımız Demirel'in huzurunda imzaladığımız taahhütname ile de, Ankara Valiliğinin tahsis edeceği yerde 20 derslik bir ilköğretim Okulu yapılmasını üstlendik.

Sendika olarak bu gibi konularda, diğer kuruluşlara öncülük ediyoruz.

Ülkeye yapılan en önemli yatırım, insana yapılan yatırımdır. Milletleri güçlü kılan en önemli faktör ise, sosyal dayanışmadır".

HAZİRAN'96 GIDA HARCAMASI...

- Dört kişilik ailenin Haziran'96 gıda harcaması tutarı 17.098.000.- Lira.
- Gıda harcaması açısından son beş yıldır süren Haziran aylarındaki düşük oranlı artış bu yılda devam etti.

- Gıda harcamasındaki altı aylık artış yüzde 33.8, yıllık artış ise yüzde 76.6
- Haziran ayında uygun mevsim koşulları yanı sıra temel gıda maddelerinde fiyat değişimi olmamasına rağmen harcama tutarının yüzde 2.3 artmasıyla 387.000.- lira ek harcama zorunluluğu meydana geldi.

Geniş halk kesimlerinin yaşam düzeyini olumsuz etkileyen fiyat artışları, son 5 yıl boyunca genelde Haziran aylarında, yıl boyunca gerçekleşen ortalama aylık artış oranlarının altında kalmakta ve geçici bir rahatlama sağlamaktadır. Gıda harcaması tutarı açısından da temel maddelerde düşük oranlı artışlar gerçekleşmesi Haziran'96 ayında gıda harcaması tutarının yıllık ortalamasının altında artmasını getirmiştir.

Belirtmek gerekir ki, gıda harcaması tutarında Haziran aylarında gerçekleşen düşük oranlı artışlar herhangi bir önlem alınmasından değil, uygun mevsim koşullarının yardımıyla kaynaklanmaktadır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak, sürekli olarak gerçekleştirilen piyasa belirlemeleri dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini satın almak için yapılması gereken harcama tutarındaki artışın Haziran'96 ayında uygun mevsim koşulları yanı sıra temel maddelerde fiyat değişimi olmamasına rağmen yüzde 2.3 oranında artarak 17.098.000.- liraya ulaştığını ortaya koymaktadır.

Bilimsel veriler esas alınarak farklı yaş grupları itibarıyla oluşan gıda harcaması kalıbına göre, dört kişilik ailenin Haziran'96 ayında yapması zorunlu asgari harcama tutarı, bir önceki ay, yılsonu ve bir önceki yılın aynı ayı ile kıyaslanabilir olarak aşağıda yer almaktadır.

Buna göre, Haziran'96 da bir

önceki aya oranla yüzde 2.3 artış gösteren gıda harcaması, parasal olarak aynı dönemde 387.000.- liralık ek harcama zorunluluğu getirmektedir. Yılbaşından bu yana meydana gelen yüzde 33.8 oranındaki artış nedeniyle yapılması gereken ek harcama zorunluluğu ise neredeyse mevcut net asgari ücrete ulaşak şekilde 4.320.000.- liradır. Son oniki ay itibarıyla gerçekleşen artış oranı ise yüzde 76.6 düzeyindedir.

Son beş yıl dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında yukarıda belirtildiği gibi aylık artış oranlarının yıl boyunca en düşük Haziran aylarında gerçekleşmektedir.

1994 kriz yılında dahi altı aylık ve yıllık artışlardaki anormallikçe rağmen Haziran ayı artışı dü-

şük düzeyde gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Dikkat çeken bir nokta yukarıda da görüldüğü gibi yüksek oranlı fiyat artışları nedeniyle Haziran'92-Haziran'96 dönemini kapsayan son 5 yılda gıda harcaması tutarının 12.8 kat artış göstermesidir.

Aylık gıda harcamasında gelen 17.098.000.- TL. liralık düzey, gelir düzeyi düşük ve gelirlerini en az fiyat artışları kadar artırma olanağı bulamayan geniş halk kesimlerini sıkıntıya sokan ekonomik ve sosyal bir gerçek durumundadır. Gelir-harcama arasında oluşan olumsuz durumu giderecek politikaların biran önce yürürlüğe konulması zorunluluk göstermektedir.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL.)

	Haziran'95	Aralık'95	Mayıs'96	Haziran'96
Yetişkin işçi	3.345.000.-	4.528.000.-	5.700.000.-	5.855.000.-
Yetişkin kadın	2.075.000.-	2.696.000.-	5.533.000.-	3.609.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	2.611.000.-	3.432.000.-	4.575.000.-	4.675.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	1.649.000.-	2.122.000.-	2.093.000.-	2.959.000.-
	9.680.000.-	12.778.000.-	16.711.000.-	17.098.000.-

Yıllar	Aylık Gıda Harcaması Tutarı (TL/AY)	Bir Önceki Aya Göre Artış (%)	Aralık Ayına Göre Artış (%)	Son Oniki Aylık Artış (%)
Haziran'92	1.334.500.-	0.8	24.4	69.1
Haziran'93	2.257.000.-	3.4	25.5	69.1
Haziran'94	4.950.000.-	1.7	61.4	119.3
Haziran'95	9.680.000.-	0.1	32.9	95.6
Haziran'96	17.098.000.-	2.3	33.8	76.6

TÜRK-İŞ:

"Siyasi partilerin halkın sorunlarını gözardı ederek kişisel kavgaların içine girmelerini hayretle ve üzüntüyle izliyoruz"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ülkemizde yaşanan son siyasi gelişmeleri değerlendirek aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

Ülkemiz bugün ekonomik ve sosyal açıdan tarihinin en bunalımlı dönemlerinden birini yaşamaktadır. Halkımız ağır ekonomik koşulların altında gün geçtikçe ezilmekte, yaşamını güçlüklerle sürdürebilir bir duruma gelmektedir. Geçmişte bu bunalımdan çıkış yolu olarak halkımıza sunulan ekonomik kararlar herhangi bir çözüm getirmedikleri gibi, yeni sorunlar yaratmış ve TÜRK-İŞ'in uyarılarını haklı çıkarmıştır.

Geçmiş Hükümetler döneminde de olduğu gibi bu dönemde de ülkemizde yatırımlar durmuş, işsizlik artmış, Anadolu göç yaşayan bir bölge haline gelmiştir. Sık sık yapılan zamlar enflasyonu kamçılamış, başta çalışanlar olmak üzere dar gelirli halk kesimlerini büyük bir ekonomik bunalıma itmiştir. Yaşanan bu işsizlik ve göç ülkemizde sosyal patlamalara zemin hazırlayan önemli bir sorun haline gelmiştir. Türkiye'de son yıllarda yaşanan toplumsal olaylar bu durumun en çarpıcı örneklerini oluşturmaktadır.

Her seçim döneminde halkımıza birçok vaatler vererek iktidara gelen siyasi partilerimiz ise, ne yazık ki, yaşanan bütün bu sıkıntıları gözardı ederek kısır çekişmelerin içine girmekte, siyasal yaşamımızı adeta bir sen-ben kavgasına dönüştürmektedirler. Birçok kesim tarafından büyük umutlarla işbaşına gelmesi istenen ANAYOL Hükümeti, iktidara geldiğinin hemen ardından, ülkemizi bir hükümet bunalımının içine sokmuştur.

Ülkemiz büyük bir istikrarsızlığın içindeyken ve halkımızın sorunları çözüm beklerken, bu sorunlara çözüm bulacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bazı siyasi çıkarlar uğruna tatil edilmesi, çeşitli yolsuzluk dosyalarının bu yolla halkımızın bilgisinden saklanmak istenmesi ülkemizin siyasi istikrarı açısından kaygı vericidir. Ayrıca, koalisyonu oluşturan iki siyasi partimiz arasında yaşanan örtülü ödenek tartışmaları da TÜRK-İŞ tarafından hayretle ve üzüntüyle izlenmektedir.

TÜRK-İŞ, eski Başbakan Sayın Çiller'in, ülkemizde krize neden olan bu önemli konuda Sayın Cumhurbaşkanı'na ve Sayın Başbakan'a bilgi vermesi gerektiğine işaret etmekte ve gereğinin yerine getirilmesini talep etmektedir. Ülkemizi, yaşadığı bu bunalımlı dönemden bir an önce çıkaracak politikaların hayata geçirilmesini ve siyasi partilerimiz arasında yaşanan bu kısır çekişmelere son verilmesini istemektedir.

TÜRK-İŞ, yaşanan bu siyasi kaos nedeniyle ülkemizde toplumsal güvenin ciddi bir biçimde sarsıldığını görmekte ve sayın milletvekillerimizden parlamentere demokrasiye sahip çıkmalarını, yaşanan siyasi çekişmeleri bir kenara bırakarak halkımızın beklediği demokratikleşmeyi gerçekleştirmelerini, halkın siyasi partilere karşı duyduğu güvensizliği ortadan kaldıracak ciddi ve inandırıcı politikaları hayata geçirmelerini istemektedir.

TÜRK-İŞ, siyasi partilerimizin bu tutumlarının devam etmesi halinde tekrar halkımızın hakemliğine başvurulmasının en doğru yol olacağına inanmaktadır.

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel : 433 31 25-26-27-28-29 Fax : 433 68 09 - 433 85 80		18	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk.: NAZIM TUR Küçükpiyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel : 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa / İSTANBUL Fax : 237 39 89	14	
1	TARIM-İŞ Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sokak No. 10 Tel : 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax : 419 38 47	01	19	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40-51 Fax : 341 27 05	15
2	ORMAN-İŞ Genel Bşk.: SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel : 431 28 96 Yenisehir / ANKARA Fax : 434 12 67	01	20	TES-İŞ Genel Bşk.: FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52	16
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31	02	21	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BONCUKLU Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel : 318 39 79-86 Fax : 318 39 88	17
4	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax : 253 66 35	02	22	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenisehir / ANKARA	17
5	PETROL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM YILDIRIM Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Tel : (212) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax : 391 66 78	03	23	TÜMTİS Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkılap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : (212) 530 07 43 Fax : 588 26 20	18
6	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel : (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34	04	24	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32	19
7	ŞEKER-İŞ Genel Bşk.: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 435 92 58	05	25	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21	20
8	TEKSİF Genel Bşk.: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26	06	26	HAVA-İŞ Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : (212) 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL	21
9	DERİ-İŞ Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	07	27	LİMAN-İŞ Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA	22
10	AĞAÇ-İŞ Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Fax : 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA	08	28	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. Np: 38 Tel : 431 90 44-45 Yenisehir / ANKARA	23
11	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk.: MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : (262) 321 18 99 İZMİT Fax : 321 34 51	09	29	SAĞLIK-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Anıttepe / ANKARA	24
12	BASIN-İŞ Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Fax : 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA	10	30	TOLEYİS Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99	25
13	BASİSEN Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35	11	31	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkılap Sokak 20 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA	26
14	BASS Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Tel : 418 89 09 - 418 49 57 Fax : 418 36 93 Kızılay / ANKARA	11	32	TGS Genel Bşk.: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : (212) 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL	27
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk.: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Tel : 419 58 30 - 34 Fax : 425 13 35 Küçükesat / ANKARA	12	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk.: EFENDİ GÜVERCİN Yeni Selim Paşa Sokak No: 62 Tel : 513 82 54-55-56 Fax : 513 93 68 Aksaray / İSTANBUL	28
16	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax : 251 95 79	12	34	TÜRK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel : (0.392) 227 24 44 Fax : (0.392) 228 78 31 Lefkoşe / KKTC	34
17	TÜRK-METAL Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14	13	35	HÜR-İŞ Genel Bşk.: ÖZAY ANDIÇ 21 Okullar Yolu Kızılay Mah. Tel : (0.392) 228 24 56 Lefkoşe / KKTC	35